

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din

za inozemstvo 25- —

scobvezno

Oglašni po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Baravska ul. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova o

Račun pri pošti, čekov. zavodu št. 11.842

Ljubljana, 7. aprila.

Razpust narodne skupščine in izid volitev je gotovo odločilen dogodek v naši politiki. A predpogoj tej nesreči je bil zagrebški kongres, ki je bil znak bolezni, katera je prinesla znano separatizmov. Novi, formalno dalekosežni dogodki so na vidiku. Predpogoj jim je že dan: dr. Korošec je s svojim štabom po volitvi šel v Zagreb mesto v Beograd, šel je na razgovor z Radićem, ki je še pred par meseci pošiljal memorande Italijanom in je po 18. marcu brzojavil poglavarju tuje države. Rimski eksponent je sedel skupaj z muslimanom, da se skuje blok proti Beogradu.

Vsa javnost je na jasnem in inozemstvo to samo od sebe umeva, da so Radić - Korošec - Spaho si podali roke v skupnem sovražstvu zoper edinstvenost naše države. Poudarjanje, da tudi Radić hoče, da je njegova »mirotvorna republika Hrvatska« v mednarodno priznanih naših mejah, zelo spominja na slavni »okvir« majniške deklaracije in ga ne more nihče vzeti resno v obzir. Mesto afronta proti upravnim pogreškom centralizma in državne centrale, kakor so ga prej obetali so zagrebški triumvirji izvesili jasno zastavo: razkosati našo državo v več samostojnih držav.

Utiš tega nesrečnega poseta je katastrofalno. Zaman ga ekuša glavno glasilo SLS zabrisati Dve leti so klerikalci obsojali Radića in mu očitali državi škodljivo politiko. Na tem je zidala SLS svoje hrvatsko krilo pod vodstvom g. Šimraka. Čim je klerikalizem na Hrvatskem propadel, pa je njegov duševni oče izdal in blagoslovil, kar je prej preklinjal. Prav nespretno rine »Slovenec« razna pokrajinska gravamina v ospredje. Kar piše o aktivnosti Slovenije, češ, da ta dežela samo z direktnimi davki plača vse državne izdatke zanjo, je prazna bajka za lahkovorne kratkovidne. Ni dvoma, da je vsled večje strogosti naše davčne uprave efekt neposrednih davkov v Sloveniji sorazmerno ugoden, a če je tako, potem treba pač zastaviti z delom v centrali, da se davčni sistem čim prej izenači in uprava povsod vodi po enakih načelih. Iz tega pa še prav nič ne sledi, da naj Srbi uvidijo, da so osem let krili prelivali, da jih v Bosni zatara gosp. Spaho, na Hrvatskem pa gosp. Radić.

Neverjetna je naivnost in drznost, če se politična skupina pet let po osvobođenju upa javno predlagati, da se naj srbskemu Piemontu, ki je še oslobodil Jugoslovane po veliki njihovi večini, a preti zediniti sčasoma cel Balkan, ustanovi protutež v državi, ki bodo igrači verskih, plemenskih in inozemskih agitacij. Politična nepredurnost SLS, da more resno kaj takega pričakovati od Srbstva, je nerazumljiva.

Ali je čuda, da je odgovor na zagrebški komplot v prvem hipu bil užaljen krik po amputaciji? Še tisti del simpatij in ugleda, ki smo ga Slovenci doslej uživali, je šel po vodi. Saj res, dvomiti se mora na pameti ljudi, ki od Srbov pričakujejo, da bodo bosanske Srbe izročili, da jih gonijo mesto g. Potioreka muslimansko - katoliški fanatiki.

Neizmerna je tudi gospodarska škoda, ki jo je zadala SLS narodu in državi z zagrebškim romanjem. Letos bo vstop na ljubljanski velesej dovoljen pač le gg. Radiću in Spahu. Vse inozemstvo je pozorno in že se kaže posledice novega nezaupanja v državo, ko se vidi vodje Slovencev sestajati se v Zagrebu proti - sru države. Mesto konsolidacije izziiva SLS še ostrejšo gospodarsko krizo.

Odkar so Slovenci leta 1867. glasovali za dualizem in se s tem odrekli za dolgo dobo državne skupnosti z ostalimi Jugoslovanci, ni bil storjen večji sločin na Slovenskem, nego s pristopom SLS v zagrebški blok gosp. Radića. Zato pa se ni čuditi, da raste razburjenje v vseh krogih. Klerikalci so preokrajili Rubikon, predno se je to od njih moglo pričakovati. V prvi planosti zmagoslavja jih je vjel gosp. Radić. Boj državi je napovedan. Niso več platforma političnega boja krivili ali pravični očitki proti upravi, proti njenim zakonom, naredbam, davkom in bremenom. Zlag gre za vse: zahteva se odločitev iz skupne države, kar je po efektu amputacija. SLS naj kar pusti izmikanje in smetenja. V Zagrebu je rimska ekspozitura

Vlada odstopi prihodnjo nedeljo

RADIKALNI VODITELJI V ŠKRIPCIH. — Z DEMISIJO SE HOČEJO IZOGNITI PORAZU V SKUPŠČINI.

Beograd, 7. aprila. r. »Pravda« poroča iz radikalnih krogov, da namestnik ministrski predsednik Pašić dne 15. t. m. podati ostavko. Na ta način bi se dne 16. aprila skupščina takoj po naznanilu, da je vlada demisijsko, zopet odgodela in sestala šele po sestavi nove vlade.

Beograd, 7. aprila. n. Kakor poroča »Pravda«, prete radikalci preko svojih listov demokratom, da se zopet sami zberu okrog Pašića, ako demokrati ne sprejmejo sodelovanja v parlamentu. Ta pretnja pa ni zalegla pri demokratih, ker so dejanja vodilnih radikalcev v zadnjem času baš nasprotna tem grožnjam. Demokrati vztrajajo na svojem starem stališču, da odklanjajo koalicio z radikalci, ter menijo, da bi bil najboljši izhod iz krize, ako bi demokrati sami izvedli volitve.

Nove Radićeve izjave razlagajo v vseh političnih krogih kot nadaljevanje obsejaskih spletk. Zadnje čase Radić mnogo spekulira na to, kako bi razcepil enotno fronto demokratov, radikalcev in zemljoradnikov, in zanesel združbo v vsakega teh klubov. V zvezi s tem doznava »Pravda« iz Zagreba, da namestnik bivši ban dr. Tomljenović začeti razgovore z Radićem, nato pa stopiti v stike z Ljubo Davidovićem.

V radikalnih masah, ki so jih voditelji med volilno borbo ves čas ščuvali samo proti demokratom, je nastalo sedaj veliko razočaranje radi vladnih sklepov,

da se povabijo demokrati k sodelovanju v vladi. Zato se radikalci boje, da bi mogli to priliko izrabiti Stojan Protić in doseči uspehe v borbi proti Pašiću. Vladni krogi so mnenja, da je treba podati ostavko vlade še pred sestankom parlamenta, ker se ne ve, ali ne pride morda vsa opozicija v parlament in ali bo vlada 16. aprila mogla sestaviti sigurno večino, tako da bi mogla dobiti svojega predsednika v skupščini in doseči večino v verifikacijskem odboru. Ker bi v slučaju neuspeha svojih načrtov prišla vlada v težaven položaj, je predvidena demisijska za 15. april. 16. t. m. bi otvoril prvo sejo parlamenta najstarejši poslanec, ki bi odredil volitev začasnega predsednika, nato pa objavil, da je vlada podala ostavko, in zaključil sejo do časa, ko se sestavi nova vlada. Pašić upa, da se mu do 15. t. m. posreči najti podlogo za sestavo nove vlade. Te nade pa so vsekakor zelo optimistične, ker se je Pašić s svojo nesrečno politiko popolnoma izoliral.

Nemci še čakajo.

Beograd, 7. aprila. r. Danes dopoldne sta nemška poslanca Schuhmacher in Hans Moser posetila generalnega tajnika radikalne stranke dr. Janjića, da se informirata o političnem položaju. Nemški klub bo imel sejo po pravoslavni velikončni praznikih, svojo taktiko pa bo določil šele po sejah radikalnega in demokratskega poslanskega kluba.

Italijanski predlog za pre-mestitev reške konference

POSŁANIK ANTONIJEVIĆ POKLICAN V BEOGRAD. — OPTIMISTIČNA ITALJANSKA SODBA.

Beograd, 7. aprila. r. Italijanska vlada je izročila našemu poslaniku v Rimu, Antonijeviću, predlog, naj se pogajanja za ureditev reškega vprašanja, ki so se pričela v Opatiji, nadaljujejo v Rimu. Svoj predlog utemeljuje Italijanska vlada s tem, da so bili člani paritetne komisije preveč pod vplivom zainteresiranih reških meščanov. Kakor je zvedel vaš dopisnik, je dobil poslanik Antonijević danes poziv, naj odpotuje takoj v Beograd, da dobi nove instrukcije za nadaljevanje pogajanj z Italijo.

Milan, 7. aprila. l. »Il Sole« javlja iz Rima: Italijansko-jugoslovanska pogajanja se bodo začela zopet okrog 15. t. m., toda ni še gotovo, ali v Opatiji ali kje drugje. Vest, da se do pondeljka gotovo že vzpostavi promet železnice med Beogradom in Sušakom, daje povode za optimistično presojanje položaja in razvoja stvari. Delegat reškega fašja, ki je bil v zadevi pogajanj te dni v Rimu, je dobil od Mussolinija naročilo, naj zagotovi Rečane, da bo nacionalna rimska vlada varovala reške interese

Pogajanja s Turčijo

Pariz, 7. aprila. l. Iz Carigrada javljajo, da bo turška nota v odgovor zavezniški notji zelo koncilijarna in da se danes ali jutri izroči zavezniškim zastopnikom v Turčiji. Nota predlaga Lausanne za sedež, a datum 20. aprila za začetek pogajanj.

Fašistovska volilna reforma

Odprava proporcionalnega sistema.

Rim, 7. aprila. l. Snoč je imela fašistovska komisija za volilno reformo sejo v palači Viminale, kjer je sprejela načrt volilne reforme po predlogu generalnega tajnika notranjega ministrstva Micela Bianchija. Bianchijev načrt predvideva odpravo sistema uminomialnega kolegija in sploh proporcionalističnih sistemov in zahteva uveljavljenje volilnega zakona, ki bo temeljil na večinskem sistemu, tako da bo v vsakem volilnem okrožju izvoljena lista večinske stranke. Samo ta način, trdi načrt, odgovarja politični »temperaturi« sodanjega časa v Italiji.

ROTSCHILDDOVA BANKA V BEOGRADU.

Beograd, 7. aprila. n. »Pravda« poroča o vesteh glede ustanovitve nove »Agrarne banke« v Beogradu med drugim: Ustanovitev nove Rothschildove banke v Beogradu se potrjuje v vseh bančnih krogih. Govori se, da je ta banka že zavzela svoje lokale v novi zgradbi poleg Narodne banke in da bo plačevala zanje 36.000 Din na mesec. Iz bančnih krogov se doznava, da bodo v upravnem odboru te banke sodelovali aktivni radikalni ministri.

ra pokazala pravo barvo. Tako so tudi mase razumele volilno parolo. Prav je, da je prišla jasnost v celo borbo. To olajšuje položaj vsem nacionalnim elementom, ki zdaj vedo, kje je skupni sovražnik. Zagrebško romanje je izdajstvo in se mora kot tako obravnjavati.

Boljševiki proti krščanstvu

Riga, 7. aprila. l. Sovjetska vlada je naznanila obravnavo zoper pravoslavne patriarha Tihona za 11. aprila. Z njim vred bodo sedeli na zatožni klopi moskovskega revolucionarnega tribunala tudi metropolit Mikandor, škof Arzenij in nekateri prelati. Vsi ti so obtoženi, da so imeli stike s katoliškim inozemstvom v svrhu oviranja izvajanja sovjetskih dekretov in da so izrabljali religiozna čustva naroda v svrhu rovarstva proti boljševiški vladi.

Na Poljskem in v baltičskih državah se trdi, da bodo v slučaju smrtne obsodbe Tihona vsi zastopniki evropskih sil zapustili Rusijo, ker bi se ta čin obenem z usmrtno Bukiewiczza smatral za začetek sovjetskega programa zoper krščanstvo. Kar se tiče Tihona, nihče v Moskvi ne dvomi, da bo obsoljen na smrt.

Ljening

Berlin, 7. aprila. l. Švedski listi poročajo iz Moskve, da so Ljeningovi zdravniki izjavili, da je Ljening bolan na akutni paralizi in da mu ni več rešitve. Ljening je obdan od številne vojaške straže in niti zdravniki ga ne smejo obiskati brez dovoljenja Trockega. Nekateri listi celo trde, da ni izključeno, da bi Ljening ne bil že umrl, da pa sovjetska vlada njegovo smrt še prikriva.

SMRT RUSKEGA POLITIKA.

Berlin, 7. aprila. l. Snoč je umrl v nekem tukajšnjem sanatoriju bivši ruski minister in vodja menševikov Martov, ki se je leta 1920 preselil sem in vodil tu ruski časopis, organ revolucionarnih socialistov.

BOLJŠEVIŠKO OBOROŽEVANJE NA MORJU.

London, 7. aprila. l. Sovjetska vlada je na predlog Trockega sprejela nov program za pomorsko oboroževanje. Ta program predvideva zgradbo 4 novih dreadnoughtov, osem križarjev, trideset rušilcev in trideset podmorskih čolnov.

Klerikalni in nemškufarski napad na Orjunaše

OBČNI ZBOR ORJUNE V SLOV. BISTRICI. — KLERIKALCI ORGANIZIRALI NEMŠKUTARJE. — ORJUNAŠEM NAMENJENA BOMBA TEŽKO RANILA DVA NEMŠKUTARJA.

Maribor, 7. aprila. Pravkar so se vrnili iz Slovenske Bistrice Orjunaši, ki so se tamkaj udeležili ustanovnega občnega zbora Orjune.

Občnega zbora se je udeležilo veliko število Orjunašev iz drugih krajev. Okrajno glavarstvo je sicer prepovedalo občni zbor, ki ga pa ni bilo mogoče več preklitiati, predvsem radi zunanjih gostov, ki so zato vseeno prišli v Bistrico. Klerikalci so tudi za danes organizirali nemškufarske tolpe ter jih oborožili s samokresi, gorjačami in kuhinjskimi noži ter celo z bombami. Ko so Orjunaši opazili te priprave, so vse mesto zastražili s patruljami in zasedli najvažnejše točke mesta, tako da se je izvršil občni zbor v hotelu »Beograd« ob veliki udeležbi popolnoma mirno in neovirano. Konstituiral se je odbor pod predsedstvom dr. Dernovška.

Nemčurji in klerikalci so se medtem zaprli v nemški hotel »Neuhold«, ki je bil že poprej zbirališče Nemcev. Ko so Orjunaši za to izvedeli, so napravili po občnem zboru po vsem mestu manifestacijski obhod, pri čemer so prepevali domoljubne pesmi. Iz nemških hiš so v tem začeli padati strelji in kamenje. Čuli so se klicati: Auf bika, Orjuna! Sprevedu so sledile cele skupine oboroženih nemškufarskih izziivačev.

Oblast je preskrbela za varnostno stražo s pomnoženim orožništvom, ki mu je poveljeval orožniški major. Ko je prišel spreved Orjunašev do hotela »Neuhold«, je opazil tamkaj skupino ljudi, oboroženo s koli in vsem mo-

gočim orožjem. Nekdo od teh nemčurjev je v veži hotela »Neuhold« nekaj zažgal. Medtem je nastalo prerekanje, začelo se je zopet nekaj klicev »Pfu! Orjuna!« Nekaj Orjunašev je stopilo k vratom, ki so jih Nemci tu hip odprli, da bi napravili izpad proti sprevedu. Dva Orjunaša sta dobila medtem močne udarce s koli in blikovkami. Priskočila sta dva orožnika, v tem pa je hotel Nemec vreči iz veže hotela »Neuhold« na Orjunaše bombo. Drugi Nemec, ki je imel nalogo, brzo zapreti vrata, je storil to prehitro bombo ni dosegla svojega cilja in je eksplodirala v veži med nemčurji. Dva izmed njih sta bila težko ranjena, več pa lahko.

Po eksploziji je priskočilo več orožnikov, ker so hoteli Orjunaši v svoji razburjenosti napasti hotel. Padlo je precej strelcov. V hipu so bile razbite vse šipe. Nadaljni napad so preprečili orožniki. Tudi Orjunaši so se močno obvladovali. Pri nekaterih hišah, odkoder so padali na izpreved strel in kamenje, so nacionalisti pobili šipe. Poleg tega je bilo več manjših prask po mestu s patrolami, katere so nemčurji izživali. Ko so se zunanji Orjunaši vračali z avtomobili iz mesta, so našli po cesti vse polno nastavljenih kuhinjskih nožev z ostrimi navzgor. Vendar ni bilo nesreče, ker so pravočasno zapazili posledice, ko klerikalci videli strašne posledice svojega zločinskega načrta, so začeli sami obsojati nemškufarsko drhal, posebno se je sramoval klerikalni voditelj Gril.

Francoska vlada nadaljuje sondiranje

LOUCHEURJEV POVRATEK V PARIZ. — POTOVAL BO TUDI V RIM. — POINCAREJEVO STALIŠČE OMAJANO.

Pariz, 7. aprila. l. Loucheur je danes dopoldne poročal Poincareju o svojem potovanju v London. Loucheur je izjavil novinarjem, da je odšel v London brez navodil svoje vlade in je samo pred odhodom sporočil Poincareju, da se namerava sestati s člani angleške vlade, ki so njegovi prijatelji iz prejšnjega časa. Ugotoviti je mogel, da angleško javno mnenje vedno bolj razume francosko stališče. Prepričan, da je sporazum v reparacijskem vprašanju in v vprašanju jamstev mogoč, ne da bi se žrtvovali upravičeni interesi Francije ali zavezničkov.

Curih, 7. aprila. l. Sinoči se je Loucheur vrnil iz Londona v Pariz. Tekom svojega bivanja v Londonu je obiskal Lloydja Georgea in Bonarja Lawa, zakladnega kancelarja Baldwinja, predsednika »Boarda of Trade« Lloydja Greana in vojnega ministra lorda Derbyja, katere je kakor trdi londonsko časopisje, hotel preizkusiti, ali se strinjajo z njegovim načrtom rešitve reparacijske krize. Loucheur sam je izjavil novinarjem, da ni obiskal Londona s političnimi nameni, ampak da je hotel le ugotoviti stanje francosko-angleških odnosov.

Gotovo je, da se je v Franciji javno mnenje zadnje čase obrnilo zoper Poincareja in porušrsko okupacijo in da Po-

incarejevo stališče ni tako trdno kakor je bilo še nedavno. Loucheurjevo potovanje v London je vzbudilo obširne polemike in celo vrsto kombinacij v vseh zavezniških in nemških časopisih.

Rim, 7. aprila. l. Loucheurjevo potovanje v London je predmet živahnih komentarjev. Kakor se izjavlja v političnih krogih, je Poincarejevo stališče zelo omajano. Potovanje Loucheurja smatrajo za znak izpremenjene politične situacije. Nadaljnji razvoj dogodkov se pričakuje z veliko napetostjo.

»Stampa« javlja iz Londona, da so tam razširjene vesti, da bo Loucheur v kratkem prišel tudi v Rim, da razpravlja s Mussolinijem. Po teh informacijah izgleda, da se Francija prizadeva priti na dan z reparacijskim načrtom, ki bi se sestavil v predpogajanjih z zaveznički, da bi tako preprečila, da bi Nemčija kot prva nastopila s takim načrtom.

Pariz, 7. aprila. l. V krogih opozicije se trdi, da je usoda Poincarejeve vlade zapečaten. Poincare je vodil politiko v porušrku nepremišljeno, je s tem dovedel državo v škodo in je izzval z Nemčijo konflikt, ki se bo morda še brdiko maševal nad Francijo. Kot naslednika Poincareju imenujejo opozicijski listi Loucheurja.

SEIPLOVA ZAHVALA MUSSOLINIJU.

Rim, 7. aprila. l. Dr. Seipel je prišel iz Italije na Dunaj poslat Mussoliniju brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za lep sprejem in izraza nado, da se bodo odnosi med Avstrijo in Italijo, ki je došel že toliko storila za Avstrijo, še bolj zblížali. Mussolini se je kancelarju zahvalil in izjavil, da bo storil vse, da se ti odnosi pretvorijo v pristrčno prijateljstvo.

CENE V ZRAČNEM PROMETU IZ BEOGRADA.

Beograd, 7. aprila. r. Aeroplansko podjetje »France-Roumaine« je določilo nastopne cene za zračni potniški promet: Beograd-Pariz 725, Beograd-Strasbourg 565, Beograd-Praga 350, Beograd-Varšava 570, Beograd-Budimpešta 145, Beograd-Bukarešta 215, Beograd-Carigrad 425 in Beograd-Dunaj 235 francoskih frankov. Od 15. aprila dalje bo ravnateljstvo tega podjetja pošiljalo v inozemstvo tudi pisma, in sicer s pristojbino, ki bo za 50 odst. višja nego navadne poštne pristojbine.

PREPOVEDANO NEMŠKO IZZIVANJE V MARIBORU.

Maribor, 7. aprila. Slavnost požarne brambe je oblast v toliko omejila, da je iz varnostnih ozirov prepovedala dopoldanski javni nastop s turbinsko brizgalno na Trgu Svobode. Vršil se bo le večerni koncert v Götzovi dvorani.

Borza dne 7. apr.

Zagreb. Borza včeraj ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 0.1418, Berlin 0.476, Milan 497.50 — 498.50, Praga 301 — 302.50, Budimpešta 2.20 — 2.25, Newyork 99.50 — 100, Pariz 658 — 660, Curih 1850.

Beograjska borza in novosadska blagovna borza ste bili včeraj radi pravoslavni velikončni praznikov zaprti.

Curih: Berlin 0.0260, Newyork 545.50, London 25.44, Pariz 36.15, Milan 27.10, Praga 16.275, Budimpešta 0.125, Beograd 5.45, Sofija 4.15, Varšava 0.0135, Dunaj 0.007650, avstr. krone 0.007750.

Berlin: Dunaj 29.52, Budimpešta 4.73, Milan 104.637, Praga 62.792, Pariz 139.400, London 97.879.68, Newyork 21.027.30, Curih 386.032, Beograd 20.922.

Bolgarija in svetovna kriza

Bivši bolgarski ministrski predsednik Radoslavov, ki živi izza bolgarskega pregrada v Berlinu, je napisal knjigo svojih političnih spominov. Memoare je izdal založba «Ullstein» v Berlinu pod naslovom «Bolgarija in svetovna vojna».

Radoslavov se v svojih spominih bavi s konflikti na Balkanu. Obširno govori o vlogi, ki sta jo igrali v balkanski politiki caristična Rusija in Poincaréjeva Francija, ter piše med drugim:

Komaj sta Bolgarija in Srbija sklenili zvezo, že je brzojavil ruski zunanji minister Sazonov ruskim poslanikom v Parizu in v Londonu vest, da se je med Srbijo in Bolgarsko z vednostjo in celo po prizadevanju Rusije sklenila pogodba za skupno obrambo in zaščito statusa quo ante za slučaj, da bi se hotela vmešavati v balkanske konflikte kakšna tretja država. — Bolgarija je podpisala pogodbo zaupno sporočila angleškemu poslaniku v Sofiji. Sazonov je nato naprosil ruskega poslanika v Parizu, naj vsebino pogodbe naznanijo Poincaréju ustnim potom. Poslanik je imel nalogo pristaviti, da se Srbija in Bolgarija obvezujeta pred vsakim aktivnim nastopom v medsebojnih zadevah vpratiati Rusijo za sodbno o nameravanem koraku. Koncem oktobra 1912. je poslal Sazonov ruskim poslanikom v Londonu in v Parizu tajno obvestilo, da je želel med Rusijo, Anglijo in Francijo v vseh balkanskih vprašanjih čim tesnejšega sporazuma in sodelovanja.

Mesec dni pozneje je Sazonov obvestil poslanika v Angliji da, je položaj po njegovem mnenju zelo zapleten ter da se dá rešiti samo potem vojne. Že julija meseca 1911. je pariški ruski poslanik sporočil v Petrograd, da je tajna pogodba med Bolgarijo in Srbijo samo sredstvo ruske politike. O tej pogodbi se je izrazil Poincaré: «Sporazum je samo sredstvo za vojno». Iz nekega pisma ruskega poslanika na Dunaju, datiranega s 3. aprilom 1914. in naslovljenega na petrogradsko zunanje ministrstvo izhaja, da si je Rusija želela bolgarskega poraza v drugi balkanski vojni. Zmagovita Bolgarija bi bila po ruski sodbi postala največja balkanska država. Rumunija in najbrž tudi Turčija bi se ji bili približali ter osnovali z njo zvezo. Končno bi se Bolgariji, Rumuniji in Turčiji pridružila še Avstro-Ogrska. Tako bi se obravnaval blok proti Rusiji, ki bi štel štiri močne države.

Kakšne namene je imela zmagovita Srbija — pravi dalje Radoslavov — izhaja iz neke izjave voditelja srbske delegacije v Berlinu, ki je avgusta meseca 1913. v Marijinih Laznih izjavil: «Da pridobimo Bosno in Hercegovino, bi (Srbij) lahko že za časa prve balkanske vojne izzvali splošno evropsko vojno; ker smo se pa bali, da bi morali v tem slučaju Bolgariji odstopiti gotove koncesije v Makedoniji, smo najprej hoteli zavarovati Srbiji posest macedonskega ozemlja, ter šele potem preiti na osvobodjenje Bosne in Hercegovine». Po sklepu mirovnih pogajanj v Bukarešti, je rekel srbski zastopnik grškim delegatom: «Prvo igro smo dobili, sedaj se moramo pripraviti na drugo igro proti Avstro-Ogrski».

Seveda je vprašanje, v koliko so Radoslavovi memoari pisani objektivno in kritično. Izgleda, da je v spominih mnogo površnosti in še več tendence, s katero bi hotel Radoslavov opravičiti politiko svoje in Ferdinandove Bolgarije pred svetom. Ne sme se namreč pozabiti, da je bil Radoslavov vedno nasprotnik ruske politike, to pa zato, ker je Rusija, ki je dobro poznala Ferdinandov kvarni vpliv na bolgarsko vladno, dajala srbski državi prednost pred Bolgarsko, o kateri je instinktivno vedela, da bo v slučaju evropske konflagracije služila rajši nemškemu nego slovanskim interesom.

Politične beležke

+ Dr. Ribar v Osijeku. Bivši predsednik narodne skupščine dr. Ribar pride prihodnji tork v Beogradu v Osijek. Pri tej priliki bo sklicana seja demokratske stranke na kateri bo dr. Ribar poročal o sedanjih političnih situaciji ter o edinstvenem postopanju demokratskega parlamenta. kluba.

+ Hrvatski separatisti o amputaciji. Zagrebški «Hrvat» je glasilo o ne hrvatske inteligence, ki je včasih kaj pomenila, končno pa pokleknila pred Radićem in je postala popolnoma brezpomembna, ker jo je Radić tudi zavrgel. Ta list piše o amputaciji takole: «Znano je, koliko je v tej državi Srbov, koliko Hrvatov, koliko Slovencev in koliko muslimanov. To se lahko razvidi tudi iz statistike iz leta 1910. Enako je tudi znano, koliko kvadratnih kilometrov obsega ta država. Razdelite torej državo v razmerju Srbov, Hrvatov, Slovencev in muslimanov in po kvadratnih kilometrih. Podlaga delitve bi morale ostati dosedanje pokrajine, to naj rešijo učeni ljudje, ki jih imamo, hvala Bogu, dovolj za to delo. Naj po potrebi urejajo meje, režejo in krojijo. Ako bi tudi pri taki delitvi ostal kak Srb v nehrbatski sferi ali narobe in nikakor ne bi hotel ostati v tej interesni sferi, bi se ga moglo preseliti na državne stroške. Tako bi bilo vse to lažje, brez sovraštva in brez bolečin, odkrito in počeno s istim navdušenjem, s katerim smo se leta 1918. ujedinili. Tako «Hrvat» in mi se danes res ne čudi-

mo, da je bila taka inteligenca tudi za Radića — preneurna in jo je zavrgel kot stvar, ki ni za nobeno rabo. + Separatisti v ekstazi. 18. marca so bili velebrski, velehrvatski in samoslovenski separatisti pijani zmagi in vsi trije dozdevno na višku svoje moči. Nato so sledile tropelomske separatistične orgije: Radićeva republikanska in dr. Koroščeva federalistična separacija ter velebrska amputacija. V Beogradu je začela separatista glava boleti, še predno so jo načelji s kirurški nožem. Radić je padel v omedlevalo, ko je slišal, da bi njegova «mirotvorna republika» obsegala le par hrvatskih županij, naših klerikalcev se je pa lotil ples sv. Vida, če so pomislili, da pridejo po amputaciji Kranjci pod Laha, Stajerci pa pod avstrijsko krono. Samo en teden so trajale separatistične orgije. Danes že nastopa z vso resnostjo iztrčevanje na vseh treh frontah. Do ozdravljenja je še dolgo časa. Edini demokrati so ostali mirni, pametni in trezni. Če kdaj, so zadnji tedni dokazali pravilnost njihove politike in moč njihovih idej. Bolj in bolj se išče demokrate, da potegnejo separatiste iz zagate. Pa bo treba še počakati in še marsikaj od separatizma amputirati, da bo mogoče sodelovanje teh ali onih z demokrati. Razčistiti se mora, kdo iskreno hoče edinstveno državo s popolno enakopravnostjo Slovencev, Hrvatov in Srbov in kdo hoče še rovariti proti narodnemu edinstvu in proti državi. Separacij in amputacij mora biti konec, ker državljani imajo tudi še druge potrebe, kot pa gledati politični cirkus Velebrbov, Velehrvato in Samoslovenec.

+ Bridka usoda SLS. Ni dvoma, da je za politično stranko važno število v volilni borbi pridobljenih mandatov, vendar pa je še večje važno, da liži vodstvo stranke v pravih rokah. Stranka še s tako velikim številom mandatov lahko ostane radi nesposobnosti svojih voliteljev brez vsakega vpliva, druga z majhnim številom pa lahko zavzame eventualno tudi dominujoče stališče. Bridka usoda je ona SLS. Koliko truda, koliko žrtv so doprinesli agitatorji in pristaži SLS pred volitvami. Kaj vse so klerikalci obetali volilecem, njihovim ženam in otrokom. Ni pa še minul mesec dni po volitvah, že je vodstvo SLS podrla in uničilo vse, kar je obetalo ljudem. Naravnost usodepolna je bila pot dr. Korošca v Zagreb k Radiću. Namesto avtonomije prinaša SLS Slovencev polonijo. Žigovan kot konspirator z veleizdajalcem, uvrščen med rušilce narodnega edinstva in edinstvene države, je izgubil dr. Korošec in z njim SLS vsak vpliv in vso politično moč. Če bo parlament, bodo klerikalni poslanci hodili v Beograd zopet le po dijete, da bodo lahko doma svoje zasleplence na njihove stroške naprej farbali.

+ Zemljoradniki zatrjujejo v svojih listih, da ne mislijo na to, da bi svoj pokret opustili, čeprav so doživeli pri volitvah težak poraz. Tudi se ne nameravajo pridružiti nobeni stranki, samo z demokrati bi bili pripravljeni vstopiti v vlado.

+ Naziranje dr. Rojca. Beograjske «Novosti» objavljajo intervju z znanim demokratskim disidentom v Zagrebu, g. dr. Rojcem, ki je na vprašanje, kaj misli o sporazumu radićev z demokrati, rekel, da mora vsak iskreni, častiti in resnični patriot želeči in stremeti za tem, da se zlepa premosti prepad med vlado in Hrvati. Ta sporazum se more doseči edino na podlagi sporazuma brez okrožiranja. Ako se ne doseže sporazum, bi bile edini izhod nove volitve. Te volitve bi morala voditi vlada, sestavljena iz vseh skupin. Ljuba Davidovič bi lahko igral zelo važno vlogo, samo ako bi hotel po mnenju dr. Rojca bi vsaka akcija Davidoviča našla razumevanje v bloku.

Po svetu

— Demokratska zmaga pri občinskih volitvah v Chicagu. Iz Newyorkega poročajo, da so pri občinskih volitvah v Chicagu zmagali demokrate, ki so dobili 387.971 glasov; republikanci so ostali v manjšini z 284.213 glasovi. Za župana je bil izvoljen sodnik William Dever.

— Demisijska švedske vlade. Švedski kabinet socialistična Brantinga je podal demisijo, ker je vlada ob priliki debate o brezposelnosti dobila v parlamentu nezaupnico. Novo vlado bodo sestavili konservativci in liberalci.

— Poroča lady Northcliffe. Iz Londona poročajo, da se je vdova po Lordu Northcliffeu, znanem angleškem časopisnem kralju vnovič poročila z Robertom Hudsonom.

— Ženi bivšega nemškega cesarja. Hermine v. Reuth, ki je hotela obiskati svoje otroke v Nemčiji, je bilo potovanje v nemško državo zabranjeno na podlagi zakona za zaščito republike.

— Amundsenov polet čez severni tečaj. «Daily Mail» poroča iz Montreala, da poleti znani danski raziskovalec severnega tečaja Amundsen letos junija meseca z zrakoplovom preko severnega tečaja na Spitzberge. Priprave za polet so že v teku.

— Kako ocenjujejo Angleži svoje velike moč? V budžetnem predlogu za tekoče budžetno leto, ki ga baš pretresa angleška dolnja zbornica, je tudi postav-

ka 17.040 funtov za spomenike, ki naj se postavijo velemožen in ljubljencem angleškega naroda, in sicer je določenih 5000 funtov za državnika Josepha Chamberlaina, ki ga je narod nazival samo «Joe» (izg. Zou), 5040 funtov za lorda Roberta, ki se je proslavil kot general in vojskovodja v Egiptu in za časa burške vojne, končno 7000 funtov za lorda Kitchenerja, ki je utonil med svetovno vojno.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Nedelja, 8.: «Hasanaginica». Gostovanje g. Mihajla Markovića. Izv. Ponedeljek, 9.: «Hasanaginica». Gostovanje g. Mihajla Markovića. A. Ponedeljek, 9.: «Hasanaginica». E. Tork, 10.: «Sirota Anka», spevoigra. Pevski zbori malih Slovencev. Priveditev «Splošnega ženskega društva». — Začetek ob pol šest popoldne. Izv. Sreda, 11.: «Otok in Struga». C. Četrtek, 12.: «Othello». D. Petek, 13.: «Idljoti». A. Sobota, 14.: «Otok in Struga». E. Nedelja, 15.: ob 15.: «Ugrabljeni Sabine». Izv. Ob 20.: «Hasanaginica». Gostovanje g. Mihajla Markovića. Izv. Ponedeljek, 16.: «Hasanaginica». Gostovanje g. Mihajla Markovića. B.

Ljubljanska opera.

Nedelja, 8.: «Seviljski brivci». Izv. Izv. Tork, 10.: «Tosca». Gostovanje gne. Hane Pirkove. A. Sreda, 11.: «Janko in Metka». B. Četrtek, 12.: «Rigoletto». E. Petek, 13.: «Plesni večer». Izv. Sobota, 14.: «Carostelec». C. Nedelja, 15.: «Janko in Metka». Izv.

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 8.: «Pri treh mladenkah». Izv. Gostuje g. Sowlski iz Ljubljane.

HUMPERDINCK: «JANKO IN METKA».

Bajna opera naivno poetičnega, otroško ljubeznivega in humornega dejanja. Sredi verističnih in romantičnih, strasti borih, spletih in zločinov bogatih, živce bičajočih oper je Humperdinckovo delo vedno dobrodošlo oddih. Skladatelj je bil eden prvih, ki se je emancipiral Wagnerjevega vpliva in se je uprl tudi italijanskemu verizmu. Izbral si je za besedilo narodno bajko v kateri sta junaka dva nedolžna otroka, a zanj za besedilo tudi iz narodne popevke svojo glasbo. Tako je opera enoten umotvor, ki sta mu bila umetnika poeta libretista in komponist. Krasota in pestrost polifonijske orkestrske, ki ima posebno težko nalogo, rafiniranost v vezanju in prepletanju tem, od humorja prekipenjajoči prizori med bratcem in sestrico. Čarolno poetični nočni prizor v gozdu, veličastnost prikazni v sanjah deca, radost ob prebujanju in efektivnost v sceni s čarovnico so momenti, ki dajejo tej operi trajno privlačnost in visoko glasbeno ceno. Tako spada ta bajna opera še danes k najznamenitejšim, solnce, poezije in humorja bogatim umotvorom moderne glasbene literature.

V Ljubljani so jo uprizorili prvič 7. decembra 1895 in jo ponavljali še trikrat: zadnjič so jo peli leta 1911. Sedaj je našla znova prav lepo uprizoritev. Izvedba je bila v splošnem dobra. Nekateri režiserski nedostatki se pri reprižah pač odpravijo, n. pr. slabi aranžman angeljev, dejanje pri čarovnici, kletka z Jankom je predaleč i. dr.

Janko go. Rewiczeve je bil ljubezniv, pogumen in vobče igralsko prav dober. V pevskem oziru je zveni glas včasih nekam top in brezbojno, kar je pač posledica mnogih skušenj. Metka gđ. Thalerjeva, plaka, malo omenjena in trda, je bila zanimiv kontrast brata. Pela je prav dobro in igrala, kakor vselej, zelo prijetno in živo. G. Cvejiču (oče) častitamo k stalnemu napredovanju. Imel je dobro masko in ne krili več toliko z rokami. Ga. Smolenskaja, igralske ne svobodna, slabo naličena ter v izrazih jeze in žalosti še neizrazna, je marljiva in uporabna moč baš za vse neahvalne partije. Izvrstna je bila pevsko in igralsko ter je vzbujala občudovanja ga. Kattnerjeva, ki ji prija partija večje izredne Manjši vlogi sta zadovoljivo absolvirali gđ. Korenjakova, ki je dražestno izgledala in dobro pela ter neznana pevka. Gđ. Saksava je menda obolela. Orkester je odigral uverturo dobro; nadaljnje mu izvajanje pa treba pač še nekaj skušenj. Danes nam je ostalo iz krasne partiture še to in ono nerazumljivo. Janko je prejel košaro cvetja in cvetico v lončku. Metka pa lep šopek. Opera je dosegla lep uspeh.

Hrvatska premiera Ogrizovičeve «Hasanaginice» na ljubljanskem odru je doživela popoln uspeh. Občinstvo je priredilo navzočemu avtorju viharne ovacije. Obširneje poročilo še pridebno.

Iz ljubljanske gledališke pisarne. Danes v nedeljo gostuje v Ogrizovičevi drami «Hasanaginica» kot Hasanaga član zagrebškega Narodnega gledališča, g. Mihajlo Marković. Predstava «Hasanaginica» v ponedeljek dne 9. aprila, pri kateri gostuje tudi g. Marković, se vrši za red E, na kar se gledališko občinstvo posebno opozarja. — V opernem gledališču se poje danes Rossinijeva komična opera «Seviljski brivci».

Gostovanje gđ. Hane Pirkove v «Tosci». Gđ. Hana Pirkova gostuje na ljubljanskem opernem odru še drugič v tork dne 10. aprila v naslovi vlogi Puccinijeve opere «Tosca». Predstava se vrši za red A. ki še edini ni dobil v tej

sezoni «Tosco». Da ne bo imel drebi zaporednih predstav, se igra Ogrizovičeva «Hasanaginica», napovedana za ponedeljek dne 9. aprila za red E.

Spevoigra «Sirota Anka». Učiteljica petja, gđ. Milka Umbergerjeva, je po Askerčevi baladi sestavila s pomočjo E. Adamičevih ter nekaterih narodnih pesmi ljubko spevoigro, ki se uprizarja dne 10. aprila, v tork, ob pol 6. uri popoldne prikrat na ljubljanskem odru. Pri predstavi sodeluje tudi mal orkester na godala, sestavljen takisto iz malih učencev in učenk Glasbene Maticе. Tudi dirigent orkestralnih točk bo eden izmed učencev. Pesmi je iz prijaznosti orkestralnih in jih nastudiral gosp. prof. Karel Jeraj. Vso predstavo pa vodi gđ. Umbergerjeva. Opozarjamo na to zanimivo prireditev, ki bo nekako merilo zlasti pevskih in igralskih sposobnosti naših malčkov, a bo hkratu pričala o njihovi pridnosti in vztrajnosti. Vstopnice je dobiti še danes, v nedeljo popoldne v ženskem društvu, Rimska cesta 9. pritičje, v ponedeljek pri gledališki blagajni tor v tork v dram. gledališču, pred predstavo.

Navdušen večer v mariborskem gledališču. Sinoči je doživelo mariborsko gledališče pri ponovni vprizoritvi «Traviata» tako navdušen večer, kot ga menda še ni dosegla nobena druga predstava. Gostovala sta g. Knitl iz Zagreba in g. Balaban iz Ljubljane. Njuna sijajna predvajanja, zlasti pa nastop g. Balabana, so dvignili tudi ostali zbor tako, da je bila predstava od začetka do konca na višku. Tudi gđ. Gajeva se je glasovno znatno dvignila, slabša je bila njena igra. Dobila je lep šopek. Gg. Knitl in Balaban pa sta žela prave salve aplavza. Pa tudi neumorni kapelnik in režiser operni ravatelj g. Mitrovič je moral na oder. Ko se je pokazal, se je vnovič dvignila burja aplavza, ki so ga vsi trije resnično zaslužili.

Sport

Haška : Primorje 4 : 2 (2 : 0).

Ne prelaska zmaga Haška.

Včerašnja nogometna tekma Haška s Primorjem ravno ni bila paradna predstava zagrebškega nogometa. Menili smo, da bo Haška, tudi če nastopi z nekaterimi rezervami, v velikem stilu premagal Primorje. Prvi nastop Haška, ki je sicer ves čas igral le z desetimi možmi rezerve, nas ni mogel zadovoljiti. Primorje je sicer podleglo, toda lahko je zadovoljno s tem izidom, ker je vendarle pokazalo, da se zna braniti. Tudi njegovo moštvo je igralo kakih 15 minut v začetku tekme le z desetimi igralci.

Igra sama zlasti v prvi polovici, v kateri so bili gostje skozi v premoči, ni nudila nič posebnega. Haškov napad je sicer pokazal nekaj lepih kombinacij s kratkimi pasi, toda njegovi dolgi strelji so ali končali v outu ali pa v rokah obzora in talentiranega vratarja Primorja. Pohvaliti moramo pri Haškovih smisel za pravilno pokrivanje nasprotnika in lepo podajanje žog.

Napadu Primorja očividno še manjka potrebna rutina za izrabljanje ugodnih situacij pred nasprotnikom golom. V tem oziru se je zlasti «odlikoval» Zuchiatli, ki je vstopil namesto ranjenega desnega krila. Mnogo lepih pozicij je enostavno zavrgel. Vidi se mu, da spada med krilce. Pohvalo zasluži vsekakor Balinc, ki je zlasti v drugem polčasu serviral levemu krilu dokaj lepih žog; toda ta je premalo pazil na of side ter s tem skvaril marsikatero od Balinca lepo zamišljeno potezo.

V krilski vrsti Primorja je bil najboljši Dürschmidt od celjskih Atletikov, ki je nastopil kot gost; spada med prvostupne igralce. Bil je hrbenica vsega moštva, enako koristen obrambi kot napadu. Bilsa se v obrambi dobro držal, čeprav gre drugi gol na njegov račun. Za njim precej zaostaja Bregar, ki ima tudi — slabe navade. Vrtar Primorja kaže očiten talent. Držal je mnogo ostrih strelav Zagrebčanov. Ne moremo mu pa prihraniti očitka, da bi bil mogel tretji gol preprečiti.

Primorje kot celota je zlasti v drugi polovici napravilo precej dober vtis. Moštvo sicer še ni izbalansirano, nekaterim precej manjka tehnike, toda včerašnja tekma se mu more šteti v dobro.

Haškovci na včerašnji izid — en gol iz enajstmetrovke — ne morejo biti preveč ponosni. Ako bi v tej postavi nastopili proti Iliriji, bi jih na koncu igre nač precej glava bolela. Toda oni vedo, da bo danes precej hušje. Zaradi tega bodo tudi nastopili skoraj v isti postavi, kakor zadnjič proti klubu Union-Zirkov. Ako bo napad Ilirije v dobri formi, in to upamo, bo zagrebška obramba imela mnogo posla. Današnja tekma utegne postati ena najbolj zanimivih, kar jih je videla Ljubljana. — Sodnik g. Ochs iz Celja včerašnje tekme ni vodil ravno vzorno, toda prehudih očitkov mu ne moremo delati.

Današnja tekma Haška z Ilirijo na igrišču od državnem kolodvoru prične točno ob 15.30.

Prvenstvene tekme na Dunaju. Včera v soboto sta se vršili na Dunaju nastopni prvenstveni tekmi: Wacker : Sportklub 1 : 0 (1 : 0), WAF : Rudolfs-lügel 2 : 2 (1 : 0).

Nov sportni list v O. leku. Po poročilih osijeških listov, pri je te dni izhajati v Osijeku list «Zor» kot glasilo tamošnjih sportnih klubov. Pri nas pa je tako nujno potrebno sportno glasilo, da so vsled neumevanja publike.

Sokolstvo

O sokolski akademiji v Mariboru, ki se je vršila sinoči v Narodnem domu, bomo poročali prihodnjič. Bila je dobro obiskana in je uspeša kar najlepše. Tako telovadne točke kakor izvajanje ravnokar ustanovljenega orkestra in koncertne točke g. Ašiča in gđ. Mezgočeve so žele burno priznanje.

Sokolsko društvo Vič priredi 10. junija t. l. javno telovadbo in zato prosí vsa bližja okoliška društva, da po možnosti ne prireajo istega dne svojih javnih prireditev.

Objave

* Domoljubljen čin. Solastnica tvrčke «Juretič in drug», lesne trgovine v Ljubljani, gđ. Justina Gruntar iz Kobariča je povodom svoje poroke z gosp. Andrejem Lutmanom iz Ribnice izročila našemu upravnilstvu vsoto 1550 Din, od katere prejme: društvo slepih 400 Din, društvo «Soča» 200 Din, «Slovenska Matica» 200 Din, akademska menza 200 Din, odbor za Askerčev spomenik, društvo «Gospodstviški Zvon», «Kolo jugoslovenskih sester» po 150 Din in Sokol I. 100 Din. Želimo, da se ob silnih prilikah spominjajo naših narodnih in humanitarnih ustanov tudi druge naše neveste. Poročencema želimo obilo sreče, trdimo «Juretič in drug» pa toplo priporočamo.

* Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani bo imelo torej jutri večer ob 8. svoj redni občni zbor! Članice, pridite polnoštevilno!

* Pevski zbor «Ljubljanskega Zvona» v ponedeljek, dne 9. t. m. zvečer zaradi slavnostnega koncerta «Ljubljane» nima pevske vaje, pač pa v tork zvečer.

* Tombola Sokola II. v Ljubljani opozarja, da je 15. april, ko se bo vršila velika tombola na Kongresnem trgu, pred durmi. Tablice (po 2.50 Din) se že prodajajo. Cena je malenkostna posebno z ozirom na lepe, dragocene dobrote. Ne zamudite sijajne prilike, ker tedaj se bo dobilo za 10 kron elegantno pohištvo. Kupite pa hitro.

* Mariborske podružnice Ferijalnega Saveza prirode, ako bo lepo vreme, danes v nedeljo nabirali dan, da s čistim dobičkom ustanove prenočišč in menzo za v počitnicah potujoče dijake. Prosimo cenj. občinstvo, da z blagohotnimi prispevili pripomore k čim večjemu uspehu tega kulturnega in za mladino zelo koristnega društva. — Ferijalni Savez.

* Izgubljena ročna torbica. Neka gospa je na Veliko soboto od pekarije Posavec skozi Vegovo ulico in Zvezdo izgubila ročno torbico, v kateri je bilo 400 K, dva mala ključka in dragoceni bisernični rožni venec. Najditelj naj vsaj ključ in rožni venec vrne in odda upravnilstvu «Jutra».

VELIK POŽAR V CELJU.

V petek med 5. in 6. uro so oznanili strelji celjskega mestnega čuvarja, da je izbruhnil ogenj v mestu. Sredi mesta, na najprometnejšem kraju, v ulici kralja Petra, se nahajala detajlna trgovina veletrgovca Ivana Ravniljarja. V pritličju so prodajalni prostori in skladišča, v prvem nadstropju pa se nahajala privatno stanovanje g. Ravniljarja. Hiša se nahajala na oglišču Kovaške ulice. Iz hiše se je valil gost dim in kmalu so pričeli svigati plameni. V par minutah je bilo vse poslopje v ognju. Rešilne in gasilne akcije se je udeležilo gasilstvo in vojaštvo, ki je prihitelo v spremstvu častnikov na kraj nesreče ter s kordonom zaprlo vse ulice, ki vodijo na pogorišče. Celjsko gasilno društvo je obklopilo hišo od dveh strani ter napeljavalo številne cevi do pogorišča. Po ducemernem neumornem delu vojaštva in gasilstva se je posrečilo ogenj zadušiti. Požar je bil tako silovit, da se je že oprjel na okolišnje poslopj. Gasilci so opravičili svoj posel na visokih lestvah in ko se je ob 6. uri porušila streha je začel sikati iz pogorišča nov plamen, ki pa je bil kmalu zadušen. Iz trgovčevega stanovanja se je posrečilo spraviti precej vrednosti na varno. Škoda je zelo velika, krita pa je baje vsa z zavarovalnino. Na kraj nesreče so takoj prihiteli župan ter drugi predstojniki oblastev in častniški zbor, ki je z vojaštvom pridno sodeloval pri rešilnem delu. Vzrok nesreče še ni ugotovljen.

PRIPRAVE ZA POROKO

PRINCEZINJE JOLANDE.

«Edinost» poroča, da se kljub dvornemu žalovanju za kraljico Mileno vršijo v kraljevskem dvoru v Rimu velike priprave za poroko princezinje Jolande z grofom Calvi di Bergolo. Poroka se bo vršila v ponedeljek 9. t. m. V soboto in nedeljo priredi dve dva svečanostna sprejema, enega za diplomatski zbor, drugega za oblastva in politične osebe, ki se nahajajo v Rimu. Povabljeni bodo vsi tisti, ki jih je kralj sprejel v avdienci po pramirju. Njih število je precej veliko.

Pri civilni poroki bosta za pričo vojni minister Diaz in mornariški minister Thaon de Revel. Ministrski paradih oblik bo videti le malo, ker pride velika članov vlade v uniformi fašistovske narodne milice. V dvor prihajajo nevesti vsak dan razni darovi, med katerimi so nekateri zelo dragoceni. Poročni svečanosti se udeležijo razen kraljeve dvojice princji savojske hiše. Člani rodbine Calvi di Bergolo, visoki dvorni in državni dostojanstveniki, člani vlade in drugi odličniki. Od članov drugih vladarskih hiš se poroke niti ne udeležijo.

Domače vesti

*** Svojim bratom pravoslavne vere želim: Sreten Uskrs!**

*** Odlikovanje pesnika Josipa Stritarja.** V četrtek, dne 5. aprila opoldne se je vršilo v »Stritarjevem domu« v Rogoški Slatini na svečan način odlikovanje Borisa Mirana z redom sv. Save III. razreda. Odlikovanec je v svoji zahvali naglašal, da ga ne osrečuje toliko odlikovanje na sebi, kakor zavest, da mu je to svoje visoko priznanje izrazil vladar, ki je osvobodil njegov brezmejni ljubljani narod. Pri svečanem obodu ki se je vršil po izročitvi odlikovanja, so govorili med drugimi tudi ravnatelj dr. Šter, notar dr. Ivo Sorli in župan Bizjak. Slavljenec je vztrajal dolgo časa med svojimi gosti ter opetovano poudaril ljubezen in svojo hvaležnost napram narodnemu našemu vladarju, kateremu je bil poslan tudi vdanostni pozdrav.

*** Seeton Watson v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo, da dospe meseca junija v Beograd prijatelj našega naroda Seeton Watson, ki bo ob tej priliki obiskal tudi Čehoslovaško in Rumunijo. Tekom prihodnjega leta bo imel Seeton Watson na vseh angleških univerzah serijo predavanj o prilikah v Jugoslaviji, Čehoslovaški in Rumuniji.

*** Angleški vojaški atašé za Čehoslovaško in Jugoslavijo.** Ker je angleški vojaški atašé za Čehoslovaško in Avstrijo sir Thomas Cunningham odločilen in je že odločeval v London, ker je angleška vlada sklenila, da popolnoma opusti mesto vojaškega atašéja na Dunaju, se bo v bokoče nahajalo mesto vojaškega atašéja v Pragi, ujedinjeno z onim v Beogradu. Za vojaškega atašéja v Čehoslovaški in Jugoslaviji je imenovan polkovnik Blair, ki je dosedaj deloval v Beogradu.

*** Pogodba za izročitev krivcev z Bolgarsko.** Te dni prično v Beogradu pogajanja med našimi in bolgarskimi delegati glede medsebojne izročitve krivcev.

*** Udruženje vojnih invalidov in dar kraljeviča Gjorgja.** Na včerajšnji slavnosti seji odbora Udruženja vojnih invalidov v Beogradu je bilo sklenjeno, da se milijon dinarjev, ki jih je daroval Udruženje kraljeviča Gjorgja, uporabi kot fond za gradnjo Invalidskega doma. Odbor bo izročil dosegljivemu največjemu dobrotniku invalidov, kraljeviču Gjorgju, v zahtevalo častno diplomu.

*** Kongres dobrovoljcev v Novem Sadu.** Jutri se bo vršil v Novem Sadu kongres onih dobrovoljcev iz Vojvodine, ki so sodelovali v bojih na Dobruđi. Kongres se bo bavil z vprašanjem izenačenja pravic dobrovoljcev - dobrodužanov s solunskimi dobrovoljci.

*** Preganjanje hrvatsko - katoliške cerkve.** V dvorani »Kola« v Zagrebu se bo vršila danes javna protestna skupščina zaradi preganjanja hrvatsko - katoliške reformne cerkve, kateri je vlada odrekla priznanje.

*** Naši zastopniki na znanstvenem kongresu v Bruslju.** Od 8. do 15. aprila se bo vršil v Bruslju mednarodni historijski kongres, na katerem bodo zastopane vse evropske države. Naše zgodovinarje bo na tem kongresu zastopal dr. Nikola Vulić, dekan filozofske fakultete v Beogradu, ki bo na kongresu predaval o temi »Kdaj so Rimljani zapustili Banat.« Neposredno po tem kongresu se bo vršil kongres zveze mednarodnih akademij, na katerem bodo zastopane države antante. Svrha zveze je vzajemno znanstveno zbljevanje. Na tem kongresu bo dr. Vulić predaval o grških in latinskih napisih v Srbiji.

*** Bleerova banka v Beogradu.** Trgovinsko ministrstvo je dovolilo Bleerovi bančni skupini, da otvori svojo podružnico v Beogradu.

*** Nadaljna preiskava v aferi Hacker & Comp.** Razen že razglašene kazni v aferi tvrdke Hacker & Comp. objavlja generalni inspektorat ministrstva financ, da so v toku še nadaljne preiskave v tej aferi, zlasti glede izposojevanja denarja pod obrestno mero, glede zavlačevanja in prikrivanja davkov na poslovni obrt itd. Vsi krivci bodo drakonično kaznovani. Eksportna tvrdka Ovev v Za-

grebu je kaznovana z denarno globo 300.000 dinarjev. Glavni krivci v tej aferi bodo naknadno kaznovani.

*** Poroka.** G. Andrej Lutman iz Ribnice se je poročil z gđ. Justino Gumtarjevo iz Kobarida. Mlada nevesta je ob tej priliki izročila našemu upravitelju lep dar v narodne in kulturne namene, o čemur poročamo na drugem mestu. — V Splitu se je v četrtek poročil poročnik bojnega broda g. Ciril Vilfan z gđ. Jasno Buličevo, hčerko znanega splitskega odvetnika. Kar največ sreče!

*** Smrtina kosa.** V Laškem pri Celju je včeraj zjutraj po dolgem bolehanju umrl v visoki starosti 80 let splošno spoštovan vpokojeni naddavkar g. Fran Jerič. Pogreb bo danes popoldne ob 4. uri. — Na Vrhniki je umrla tudi včeraj zjutraj ugledna posestnica in gostilničarka ga. Josipina Dolenc. Smrt jo je nenadoma iztrgala njeni rodbini. Pogreb danes popoldne ob 5. uri. — V petek je v Krmelju na Dolenjskem premikul obratovodja Sentjanskega premogokopa in dolgoletni predsednik bratovske skladnice g. Hinko Flatschat. — Pri zadetim rodbinam naše iskreno sožalje!

*** Smrt v tujini.** V Clevelandu sta pred kratkim umrla dva naša rojaka: Andrej Krašovec, rodom iz Studenca pri Blokah, star 51 let ter Alojzij Serceelj iz Gornjega Polja pri Toplicah na Dolenjskem. Oba sta bila že dolgo vrsto let v Ameriki.

*** Imenovanje v državni službi.** Minister pravosodja je imenoval pristava mariborske kaznilnice Alberta Zavodnika za preglednika v 10. činovnem razredu, kancelista pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani Antona Močnika pa za pristava pri mariborski kaznilnici.

*** Naznanilo o naleziljivih boleznih.** Zdravstveni osek za Slovenijo uvede v kratkem tiskovine »Naznanilo o naleziljivih boleznih« in sicer v obliki prepognjene brošure. Ta naznanila bodo poštne prosto pošiljali samo zdravniki in zdravstveni zavodi okrajnim glavarstvom, oziroma mestnim magistratom.

*** Črne koze v Mariboru.** Mariborska bolnica je za zasebne obiske zaprta do dne 19. aprila, ker so pripeljali iz Spod. Poljskave šestmesečnega otroka, ki je zbolel za črnih kozah. Bolnike pa bolnica kljub temu sprejema.

*** Nezastisljan škandal.** Prejeli smo: Finančna delegacija v Ljubljani je s 1. aprilom 1923 ustavila izplačilo temeljne mesečne plače nekaterim kategorijam nižjih uslužbenecv z utemeljitvijo, da nima kredita. To je vnebovpijoča krivica, ki presega že vse meje. Prizadeti uslužbenici, ki so itak že najslabše plačani in ki tudi ne dobivajo stanarine izplačane, so s tem pahnjani v največjo bedo in prepušteni pogini. Zakaj so dobili drugi, boljše plačani uslužbenici in nameščenci drugih uradov svoje temeljne mesečne plače izplačane? Opozarjamo javnost, posebno pa merodajne faktorje na ta nezastisljan škandal, da se zavzamejo za te uslužbence.

*** Za zvišanje plač železniškim delavcem.** Kakor poročajo iz Zagreba, se je v sredo zvečer vršil tamkaj velik šoh delavcev zagrebske železniške delavnice, kurilnice in sekcije. Na shodu se je razpravljalo o zvišanju plače, katero je prejelo omenjeno osebo. Ugotovilo se je, da je zvišanje plač za nižje osebo neznatno, dočim se delavcem mezde sploh niso zvišale. Zadnjikrat so bile zvišane mezde meseca marca 1922. Šoh je sklenil, da pošlje vsem železniškim delavcem v naši kraljevini, zlasti še za poslovecem v železniških delavnicah v Ljubljani, Mariboru, Sarajevu, Nišu, Skoplju, Beogradu in v Subotici poziv, da podprejo zahteve zagrebskega delavstva.

*** Konec uradniške bede.** Prejeli smo: Doklade so nepotrebneli! Pragmatika je odveč! Evo recepta, ki pomore bolje: Razen svoje plače računaj uradnik še strankam — čeprav si za dotično delo že plačan; a samo glej pri tem, da ne boš računal premalo. Davkar, zaračunaj si pri pobiranju davka procento, po star pri odpremanju pisma posebno pristojbino zase; učitelj, ti pošlji koncem meseca vedno staršem posebne račune za poduk otrok itd. Pa ne mislite, da sem jaz to prakso izumil: tako prakticira v nekem štajerskem mestecu zdravnik. Uradnik, itak revež, je bolan; mora na dopust. Gospod okrajni zdravnik ga »uradno« preišče in — čeravno je za svoje delo od države plačan — zaračun-

ma ta svoj uradni akt še posebej dotičnemu uradniku. To postopanje je naravnost nezastisljano, odpira široka vrata korupciji in uničuje ugled zdravniškega stana. Zato pozivljamo merodajne oblasti na eni in zdravniško društvo na drugi strani, da v interesu državne uprave in zdravniškega ugleda posežejo vmes, če posameznik nima čuta za to, kdaj njegova želja po zaslužku prekorači mejo.

*** Protialkoholna akcija v Celju.** Abstinencijski osek delavske izobraževalne zveze »Svoboda« v Celju priredi v nedeljo dne 8. aprila v mestni osnovni šoli v Celju abstinencijsko razstavo: Južna Nemčija v boju proti alkoholu. Razstava bo odprta od 8. do 14. ure. Pri razstavi se bodo na željo občinstva slike obširno tolmačile. V torek pa se bo ob pol 20. uri v istih prostorih vršilo antialkoholno predavanje in sicer: Kroničen alkoholizem in degeneracija. Predaval bo medicinec Mikič. Vstop mladini pod 18. letom prepovedan.

*** Pogreb višjega revidenta Strniša.** Z Zidanega mesta nam poročajo: Dne 6. aprila smo izročili materi zemlji truplo višjega revidenta južne železnice, gosp. Ivana Strniša. Pogreba so se udeležili vsi stanovski tovariši, Sokoli v kroju in mno go občinstva. Ob grobu sta se poslovila od pokojnika načelnik Baša in Ivan Deržič. Ivan Strniša je bil nevpogljiv značaj in vrlj narodnjak. V svetovni vojni si je nakopal kal bolezni, kateri je končno podlegel. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

*** Mariborski požarniki se nameravajo pri svoji današnji slavnosti izogniti neprijetnim posledicam na ta način, da bodo producirali svoje vaje s turbinsko brizgalnico na trgu Svobode samo na znamenje s trompeto, torej brez nemške komande, katere pa vseeno nočejo odložiti.**

*** Lahkomiselnost.** Z ozirom na notico, objavljeno pod tem naslovom v 81. številki »Jutra« nam poročajo iz Celja, da dotični dijak ni skočil v Savinjo za stav. V torek dne 3. aprila je brila čez prostor, kjer stoji brv, ki vodi v mestni park, huda sapa. Prizadetemu dijaku je sapa odnesla raz glave klobuk, ki je vreden danes 300 Din. Dijak ni mogel prepustiti klobuka usodi ter je splezal po mostni prečnici navzdol in — da je lažje pobral klobuk — je moral brezposojno stopiti v vodo, ki mu je segala le malo nad gležnje. Toliko v pojasnilo.

*** Povodenj v Velesu.** Zaradi velikih nalivov sta zadnje dni silno narasli reki Pečina in Vardar. V Velesu je levi breg Vardarja pod vodo. V veliki nevarnosti se nahaja šolsko poslopje, kjer so se predavanja morala ustaviti.

*** Strajk krojaških pomočnikov v Zagrebu.** Krojaški pomočniki v Zagrebu so prošlo sredo stopili v strajk. Zahtevali so 30 odst. zvišanje mezde in še posebej na doplačila za gotova dela. Ker je zveza obrtnikov, krojaška sekcija, zahtevala odklonila in pristala le na 10 odst. zvišanje mezde, so pomočniki proklamirali splošno stavko v vseh krojaških delavnicah.

*** Požar v vagonjski tvornici v Slavon-skem Brodu.** V petek zvečer je v vagonjski tvornici v Slavonskem Brodu izbruhnil požar, ki so ga pa že v kratkem času lokalizirali. Kljub temu je škoda znatna. To je sedaj v nekaj mesecih že drugi požar v tej važni tvornici.

*** Mož zadavil svojo ženo.** V Zalogu pri Ljubljani se je prošli četrtek odigrala grozna rodbinska drama. Delavec na tamkajšnjem premikalnem kolodvoru, Ščuka, je prišel opoldne domov, ravno ko je žena napajala kozo v drvarnici. Ščuka je stopil za njo, jo brez vsakega povoda pograbil za vrat in jo zadavil. Kakor pripovedujejo sosedje, je bil Ščuka zelo ljubosumen na svojo ženo. Sicer pa baje ni povsem normalen. Pokojnica, ki je storila tako tragično smrt, je zapustila 14letnega sina in 12letno hčerko.

*** Vlak ga je povozil.** V Nottinghamu v severni Ameriki je ponesrečil naš rojak Anton Kavšek. Šel je preko železniškega tira z namenom, da počaka vlak ki naj ga pelje v Cleveland. Toda v trenutku, ko je stopil preko tira, je pridrvel vlak in ga smrtno razmesaril. Star je bil 82 let.

*** Nezvest uslužbenec.** Pri mariborski tvrdki Šef uslužbeni potnik Fran Rajakovič je bil aretiran, ker je tvrdki poveril večje vsote. Kakor je ugotovljeno, je na lastno pest inkasiral pri raznih tvrdkah na račun svojega gospodarja 21.000 kron ter si denar prisvojil. Pri hišni preiskavi so se našle razne stvari,

ki so bile ukradene pri tvrdki Šef. Izočen je bil mariborskemu okrožnemu sodišču.

*** Preprečen samomor.** Dne 4. aprila je opazil orožnik Župnek iz Zidanega mesta, kako je hitel neki fant proti Savinji. Stekel je za njim in iztrgal valovom 14letnega vajenca zidanmoške restavracije. Vse priznanje pogumnemu orožniku.

*** Zidovski tihotapec iz Gradca.** Mariborska policija je aretirala žida Ignaca Bena iz Gradca, ki je že leta 1920 bil kaznovan zaradi tihotapstva. Ta teden je zopet vtihotapil v Maribor cel kovčeg ženskih nogavic; na Glavnem trgu pa ga je zasačil stražnik, mu odvzel kovčeg z nogavicami in moža izročil finančnemu ravnateljsstvu. Ben je imel stalni potni list in vizum, da je torej prav lahko obra toval med Avstrijo in Jugoslavijo.

*** Ukradeno orožje.** Neznani zločinci so izvršili te dni drzen vlom v uradne prostore kotarske oblasti v Jastrebarskem. Vlomilci so se polastili samo zaplenjenega orožja ter odnesli 34 samokresov, 3 puške in 1 pistolo. Vlom so izvršili s ponarejenimi ključi. Ker se ni so dotaknili ničesar drugega, kakor samo orožja, se domneva, da so izvršili vlom razbojniki.

*** Čevlji domačih tovarn Peter Kolna & Ko. z znakom »Peko«** so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani.

Vreme

(Tedenako poročilo.)

Kakor je običajno v naših krajih je v preteklem tednu nastopila krepka reakcija na toplo drugo polovico meseca marca. Ravno o praznikih je nastopil preobrat; takorekoč čez noč je nastal hud mrz na velikonočni ponedeljek. Odtlej je bil ves teden jako hladen, skoro vsako jutro slana, čez dan pa burja, tako da se zrak ni mogel segreti, dasi je sijalo solnce s skoro povsem jasnega neba.

Vprašujoč se po vzrokih tega preobrata, moramo najprej naglasiti, da je ves naš mrz tega tedna — importiran. O praznikih se je v hitrem diru prestavila depresija z oceana preko Skandinavije in Poljske nad južno-vzhodno Rusijo. Za njo pa je pritisnil visoki tlak, ki se drži že več tednov nad osrednjo Evropo. Ustabil se je nad severno polovico Evrope, dočim je ostal tlak nad južno in tudi južno-vzhodno Evropo trajno nižji.

Taka situacija ima za posledico severovzhodne vetrove, ki so zares pihali domala ves ta teden nad Evropo, osobito tudi nad našimi pokrajinami. Prinašali so mrzel zrak s Severnega ledenega morja preko Finske in Rusije prav do nas. Nenavadno mrzlo, dasi lepo vreme ima z nami vred tudi večina ostale Evrope.

Koncem tedna je barometer močno padel; nova depresija je dospela preko Francije v našo bližino, obeta se nam zopet spremenljivo, toplejše, mokro vreme; na zimske reakcije moramo biti še vedno pripravljeni.

Naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, mati, tašča, stara mati, gospa

Josipina Dolenc

danesh zjutraj v 77. letu svoje starosti nenadoma preminula.

Pogreb nepozabne se vrši v nedeljo, dne 8. aprila t. l. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče na Vrhniki.

Vrhnika, dne 7. aprila 1923.

Franc Dolenc st., gostilničar
soproga

Viktorija Ramor roj. Dolenc France Dolenc, gostilničar
hči

Mr. Ph. R. Ramor, lekarnar Francka Dolenc roj. Oblak
zet sinaha

Igor Ramor in Janezek Dolenc, vnučka.

Ostali sorodniki.

588

Brez posebnega naznanila.

592

Potrti žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani oče, stari oče, tast in svak, gospod

Fran Jerše

naddavkar v p.

dne 7. aprila 1923. ob 1 uri po dolgi in mukopolni bolezni, previden s tolažili sv. vere v 80. letu vdano v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega bo v nedeljo dne 8. aprila 1923. ob 16. uri.

Laško, dne 7. aprila 1923.

Fani Jerše, roj. Flis,
soproga.

Ladislav Jerše, višji davč. uprav., vodja davč. urada v Ptuj; Milko Jerše, učitelj v Laškem; Jož Jerše, učitelj v Brezicah; Stefka Vođenik otroci.

Stefana Jerše, roj. Pernat; Marta Jerše, roj. Gradt; Irma Jerše, roj. Vidmar, sinaha. — Konrad Vođenik, železniški uradnik, zet. — Ladi in Jožek, vnuka.

Anonce

za vse časopise, revije, koledarje, sejske vestnike, vozne rede, stenske načrte itd. v Sloveniji, Srbiji in Hrvatski, kakor tudi v inozemstvu

Trgovske adrese

urejeno po strokah, garantirano pravilno

oskrbi

Plakatiranje

na lastnih kioskih in reklamnih deskah v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu — kakor tudi v ostalih krajih Jugoslavije in inozemstvu

Informacije

o svetovnih velesejmih

ALOMA COMPANY

Ljubljana

anončna in reklamna družba z o. z.

Beograd

Kongresni trg 3

Sremska ulica 9.

„Krvavi kardinal“

Zgodovinski roman

«Sire... se oglasi ona s svoje strani, hladno... prišla sem, da Vas prosim dovoljenja, da smem ostati v svojem skromnem bivališču v Val de Grace in da bi mi ne bilo treba udeležiti se današnjega lova v Fontainebleau-u.»

Jeza se že izraža na obličju Ludvika XIII. Richelieu mu pokima v znak, naj pristane na to prošnjo. Kralj obstane za hip presenečen, toda ker mu kardinal ponovi svoj znak, reče počasi:

«Gospa... storite, kakor vam drago... mislil sem, da Vas s svojim vabilom ne motim... v Vaši samoti...»

Ana Avetrijka se globoko prikloni pred svojim kraljevskim soprogom in odide, ne da bi pogledala Richelieu, ki stoji tam, ves zelen zaljubljenosti in srda.

«Sire... pravi kardinal, »dobro je, če se pokazete zaupljiv napram kraljici, da ne vzbudite njene pozornosti. Zato sem pravkar naprosil Vaše veličanstvo, da jej pustite povsem proste roke. Jaz sem na straži.»

Ludvik XIII. temno pogleda svojega prvega ministra. Ta pogled je poln brezmočnega sovraštva ali pa obupa.

«Vem, da stražite, in to čutim!», klikne. «Vse, kar imam, moja krona in celo moja čast, vse je v vaših rokah!... Tudi moja oseba sama se nahaja pod to vašo neutrudno in zvesto stražo!... Kje bi že bil, da nimam vas!... Vaši marljivosti se imam zahvaliti, da sem vzvišen nad vsimi opasnostmi, ki ogrožajo nas kralje...»

In kralj se jasno in jedko zasmije. Ta mrka ironija je povsem odgovarjala njegovemu značaju. Richelieu je bil dobro razumel. Kralj se sunkoma povezne v naslanjač.

«Utrujen sem!», pravi z istim mrkim glasom, ki mu je lasten in običajen.

«Vse to mi je že odveč. Sit sem vsega! Srce se mi trga! Tako torej!... Moj lastni brat, Gaston... on sam da se je drznil...»

In tiho, kakor sam zase, dostavi: «Bolje bi bilo, da nisem nikdar izvedel...»

Potem molči kralj nekaj hipov. Richelieu se niti ne gane.

«Da vidimo!», nadaljuje kralj. «Javili ste mi torej, da me hočejo zapreti ali odstraniti, bodisi v grob, ali pa v nekakšen samostan. In da bi kraljica potem vzela mojega brata, ki bi za menoj postal kralj!... Recite, je li res tako?... To je torej, kar je izvedela vaša pozornost in dognala vaša marljivost?»

«Sire... pravi Richelieu z nepopisno mirnostjo, »prosim ponižno, ne pretiravajmo ničesar. Bogu bodi zahvaljeno, niti kraljica niti vaš gospod brat nista izrekla takšnega načrta. Samo med zarotniki, da če bi kralj umrl, bi mu sledil na tronu njegov mlajši brat Gaston, ki bi se oženil s kraljevo vdovo. To je vse.»

«To je vse!»

«Da, gospod! In če bi Vaše veličanstvo umrlo... ali se odreklo...»

«Če bi umrl kakor Henrik III. ali Henrik IV... ali pa se odrekel kakor Karel V...» zamrmra Ludvik XIII.

Dolg, moreč moik.

«Sire... pravi naenkrat Richelieu in se nakloni, »čast mi je prositi vas, da smem dati zavreči svojega brata, kardinala Alojzija de Richelieu.»

Ludvik XIII. presenečeno pogleda. Zaničevanje mu zaigra okrog ustnic.

«Razumem!», odgovori naposled počasi. «S tem hočete reči: Ne poznaj niti rodbine, niti žene, niti brata, kadar gre za vprašanje politike!»

«Kadar gre za dobro države, sire!», odgovori Richelieu.

«Pa naj bo tako! In kaj je storil novi kardinal, vaš brat proti državi? Povejte mi to, gospod kardinal!»

«Sire, izpolnil ni kraljevega povelja in ni zapustil Pariza nočjo!»

«Ej!»

«Malenkost, zares, toda potrebno je, da se nauče poslušnosti vsi ti plemiči z dežele! Če sem oni dan prosil Vaše veličanstvo za kardinalski klobuk za svojega brata, storil sem to, da ga odstranim iz Pariza. In hotel sem to, ker podpira ono pustolovko in zarotnico...»

«Hčer one uboge Lesparsove?»

«Da, sire! Našla je v mojem bratu enega svojih najgorečnejših braniteljev!»

«Toda, če bi bilo vendar res?» pravi kralj in zarudi. «Če bi bilo to dekle vendar le hči mojega očeta?»

«Bila bi potem le še opasnejša! Toda to je le domišljija one, katero ste blagovolili imenovati »ubogo Lesparsovo« in ki je bila najstrašnejša pustolovka, kakor je sedaj njena hči. Sire, takšne himerične zahteve in trditve utegnejo izzvati v našem plemstvu opasne misli in pokrete, saj je to plemstvo itak že razpoloženo k nepokornosti. In to nepokornost moramo iztrebiti. Sire, prosim vas za dovoljenje, da smem dati aretirati svojega brata!»

Ludvik XIII. je bil slabši, bolehen in zato tudi odjuden. Toda bil je plemič po mišljenju.

«Gospod kardinal, vaš brat mi je ljub. Zato nočem!»

«Toda sire!» ga prekine Richelieu.

«Kadar reče kralj: Hočem, ali nočem!... ne preostaja ničesar drugega, ko poslušnost! Hočem, da prispe moj novi kardinal mirno na svoje novo mesto, v Lyon!»

«Kraljeva želja je meni ukaz!» se prikloni sedaj Richelieu.

«Končajte sedaj svoje poročilo!» ukaže kralj.

Ta beseda zadene kardinala v živo. Razume, da gre sedaj za njegov ugled in njegovo moč. Razume, da ima kralj upravljanje danes, ko hoče biti samostojen in opasen za kardinalove načrte. Zato si nadene tudi Richelieu sedaj masko borbenega ponosa, kakor ga je bil naučil pater Jožef.

«Sire... pravi in je blede, »sire, minister razpravlja državne posle in ne poroča! V trenutku, ko vidi Vaše veličanstvo v meni običajnega namestnika ali pa prefekta, se raje umaknem. Sire, čast mi je, da podajam svojo ostavko in prosim, da me blagovolite odpustiti!»

Udarec je bil mojstrski.

«Gospod... pravi kralj Ludvik XIII. z visoko mirnostjo in veličastno, »vi ste moj podanik. Zdi se mi, da sem še vedno kralj. Res je, da zelo malo. Vi ste mi dolžni pokorščino do onega dne, ko pridem v tisti samostan ali grob, ki mi je morda namenjen. Ukazujem vam torej, da ostanete na straži za tiste interese, ki so vam poverjeni kot mojemu prvemu podniku!»

«Oj, sire...» se nakloni Richelieu, hlineč sporazum.

«Pravim, prvemu! In če so bile v mojem srcu besede, ki sem jih izgovoril, jih izbršem. Govorite torej, gospod! Poslušam vas!»

In Ludvik XIII. se nasloni v svojemu naslanjaču ter nadaljuje visokomerno: «S tem, da ste me prosili za dovoljenje aretacije svojega brata, ste hoteli povedati, da se mora rodbinska vez smatrati za manj važno pred interesom države. In s tem ste hoteli reči, da bi bilo dobro, če bi...»

«... če bi prišel na vrsto tudi njegova kraljevska visokost vojvoda Anžovinski?» dopolni Richelieu, kakor da raziskuje teren. «In če bi prosil za to?»

«Hej! Hej!», vzklikne kralj in se naglo dvigne.

Oba sobečnika se strmo gledata. Oba soglašata v tihi želji, da bi vojvoda Anžovinski izginil, toda ni eden noče prevzeti nase odgovornosti za ta velik škandal. V teh trenutkih tehta Richelieu svojo moč in razmišlja, da bi aretacija vojvode Anžovinskega brez dvoma utegnila sprožiti upor plemstva in obenem misli, da on sam sedaj najbrže še ni dovolj močan, da bi bil takemu uporu kos.

«Nisem še dovolj trden!», si misli. Potem glasno: «Sire... da povem istino. Zares, jaz mislim na to, da treba odstraniti vašega brata. Toda njegov jarem naj bo sladak. Treba ga je oženiti!»

Ludvik XIII. sede zopet v svoj naslanjač.

«Potrebno je,» nadaljuje kardinal, »da se pospeši zakonska zveza vojvode Anžovinskega z gospodično de Montpensier. Tako se najbolje uduši nemir, padle bodo razne podmene in marsikatera nada se bo razblinila. Tako bo vojvoda Anžovinski odločen od kraljice in sicer bolj, kakor bi to dosegli zidovi kakšne trdnjave ali zapora. In tako ga bomo iztrgali tudi slabim svetovalcem, ki mu napolnjujejo ušesa, ter dobili dobro stražo nad njim...»

«Imenujte tiste svetovalce!» ukaže kralj visokomerno.

«To so vojvodinja de Chevreuse, knežinja de Conde, gospod de Vendome, njegov brat veliki prior, vse to sami neprijatelji Vašega veličanstva. V kratkem bom predložil dokaz!»

«In ta čas, dokler teh dokazov še čakam?»

«Tačas je treba poseči po drugem ter s tem pokazati, da je pripravljen blisk, ki naj zadene sovražnike! Treba je poseči po najslabšem teh slabih svetovalcev in sicer tistega, ki ima največ vpliva na slabotni duh vojvode Anžovinskega!»

«Je li to maršal Ornano?»

«Vaše veličanstvo samo ga je imenovalo!... Da, sire, ta mož je bil princ učitelj in njegov zli duh. Čas je, sire, in izvedel sem, da je v zadnjih dneh Ornano imel še eno tajno avdienco pri...»

«Nehajte, kardinal!»

«Pri kraljici, sire!»

Ludvik XIII. je zelen. Dvigne se trudoma, z roko seže na čelo, dvakrat počasi prekorači ves kabinet, potem se ustavi pred kardinalom:

«Lahko odidete, gospod kardinal!»

Richelieu se nakloni in neslišno odide iz kraljeve sobe. Še isti večer je bil maršal Ornano aretiran in spravljn v kočijo, ki ga je odpeljala. Še isto noč so ga spravili v državno ječo v Vincennes, v tesno celico in hrastova vrata so se zaprla za njim.

(Dalje prihodnjik.)

— Gradbeno podjetje —
Ing. Dukić i drug
Ljubljana
Bohoričeva ulica št. 24.

Zahtevajte cenik za
zrcala

predvojne kvalitete, brušena in nebrušena, v vseh velikostih in oblikah pri A. SPILJAK-u, Beograd, Sarajevska ulica 18. — Cene konkurenčne!
Dopisovanje slovensko! 558

Terezija in Anton Lutman
v Ribnici

Marlja in Josip Gruntar
v Kobaridu

Imata čast javljati,
da se poročil

njun sin Andrej njuna hčerka Justina

z gospico Justino Gruntarjevo z gosp. Andrejem Lutmanom
iz Kobarida. iz Ribnice.

Ribnica - Kobarid - Ljubljana, dne 7. aprila 1923. 572

Pravi „Goiser“-čevlji, čevlji za smuči ter lovski čevlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni ljubljanski delavnici 128

J. BRAJER
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1.
Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuv, od najpreprostejših do najfinišnih izdelave.

Cene solidne! Postrežba tožna!

Znižane cene!

A. Šinković nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

— Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji —
R. RANZINGER
Ljubljana špeditijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blag., južno železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kalinami za pohištvo.

Brzojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Oglase za vse časopise
posebno pa za
velesejmske mednarodne izdaje

stenskih reklamnih načrtov naših trgovsko-prometnih središč in kopališč: BLEDA, ROGAŠKE SLATINE in SUŠAKA z železniškim omrežjem naše države, po osnutku Ing. Gregora, z odobrenjem pokrajinske uprave za Slovenijo, odd. za prosveto in vere, opr. št. 1029/23, v svrhu razobešanja po državnih uradih in šolah,

oskrbuje edino samozaložba:

JOSO ZORMAN

anončno in reklamno podjetje v Ljubljani, Gledališka ul. 2, nasproti Opere, kakor tudi izrecno zato pooblaščen zastopniki-akviziterji, s specialnimi pooblastili.

Vse pravice predržane. Naplačila samo na poštno-ček. rač. št. 12.866 v Ljubljani.

ARKO COGNAC MEDICINAL

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani
Delniška glavica in rezervni zakladi okrog K 150.000.000.—
„ Ustanovljena leta 1900.

Čekovni račun št. 10.509. — Brzj. naslov: Banka, Ljubljana. — Tel. 261 in 413.
Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.
Obrestuje vloge najugodnejše. Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice:

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Stroji za obdelovanje lesa **Turbine** armature sesalke **Strojne tovarne in livarne, d. d., Ljubljana**

Politični odmevi

Nemožnost revizionistične vlade

Pod naslovom »Sredstva« priobčuje beograjska »Politika« ciklus člankov o načinu, kako bi se rešila po volitvah nastala kriza v državi. V svojem tretjem članku razpravlja »Politika« o primeru, da bi vlado dobili revizionisti. Kako bi to izgledalo? »Politika« piše:

Mandat za nove volitve bi se mogel poveriti eni od revizionističnih strank. Kateri? Za kako revizijo? To vprašanje namreč kaže na velike težave, če pri sestavi vlade. Eno revizijo zahteva Radić, drugo Korošec, tretjo Spaho, a četrto Protić. Če se tudi prvi trije sporazumejo ne bi se sporazumel z njimi g. Protić. Da se poveri sestava prvi trojci? To bi pomenilo plemensko vlado, čisto muslimansko - slovensko - hrvatsko. Bankrotstvo Srbov ne bi moglo biti popolnejše. Končno, sprejeli bi tudi to bankrotstvo. Naj pridejo sposobnejši! Ako smo en narod, ne pomeni to nič, ni in ne more biti nevarnosti. Ali ravno ti ljudje odločno izjavljajo, da nismo en narod, temveč trije. Torej bi bilo potrebno, da srbski narod poveri tudi svojo usodo v roke dveh drugih narodov. Potrebno bi torej bilo, da se vzdržijo princip samoodločbe hrvatskega, slovenskega in muslimanskega »naroda«, ubiti pravico samoodločbe srbskega »naroda«? Takega Srba ni. Na koncu koncev, moglo bi se reči, da oni sami tako pravijo, da smo mi trije ali štiri narodi, ne eden, ali da mi čutimo, da smo eden in da jim zato lahko zaupamo. In mi bi to storili brez pomisleka, ko bi bili prepričani, da tudi oni v svoji duši enako čutijo. Ali mi čutimo, da nas oni v svoji duši sovražijo, strašno sovražijo. In ko bi narod ne imel tega občutka, vidi njihova dejanja, ki mu to pokažejo in mu odprejo oči. Tu je njihova težnja, da se hrvatsvo umetno razširi do Zemuna, da umetno triumfira v Bosni, v koaliciji z muslimani, da odcepi Črno goro od Srbije, da odcepi tudi Macedonijo, vse v odkritem stremljenju za tem, da se srbstvo zoži teritorialno, nagradi z amputacijo posameznih delov, preseka v svojem poletu. Mi vemo, da takega sovraštva do nas ne čuti hrvatski kmet, mi vemo, da on ne zahteva našega samostoja. Mi vemo, da tega ne zahteva od nas niti slovenski kmet in tudi ne muslimanski. Ali od nas se ne zahteva, da pustimo v Beograd hrvatskega, slovenskega in muslimanskega kmeta in da jim izročimo mirno našo usodo v roke. Nasprotno, od nas se zahteva, da pustimo v Beograd Radića, Korošca in Spaho, ki so pokazali toliko sovraštva do nas, da jih — naj nam oprostito hrvatski, slovenski in muslimanski bratje — ne moremo pustiti.

Razen tega g. Korošec toliko naglašava »avtonomijo«, da ustvarja nevarnost vtis: On bi, zdi se, bil zadovoljen tudi, ako bi Sloveniji dala avtonomijo, n. pr. — Italija. Glavno je avtonomija, a zveza z državo je popolnoma irelevantna. Koroščevo glasilo piše danes: »Težka pot slovenskega naroda na Kalvarijo še ni končana, ali mi upamo v osvoboditev naših bratov, ki nam jih je otel imperia-listični tulec (Italija) in s katerimi bomo vseeno ujedinjeni v avtonomni Sloveniji«. Ali ima to pomeniti, da bi, ako dajo Italijani ono, česar Srbi ne dajo, avtonomijo, da bi bila potem Korošcu važnejša avtonomija od edinstva z nami? Ali naj to pomeni, da smo mi večji imperialisti proti Sloveniji, zato ker ji ne damo »avtonomije«, od Italijanov, ako bi jim jo oni obljubili.

Za Radića pravi »Politika«, da čisto lahko ponudi ono zvezo, ki jo ponuja Beogradu, tudi Budimpešti. Njemu je zveza z državo popolnoma ravnodušna. Potem pravi »Politika«:

Ali bi mogli mi Srbi tem ljudem poveriti sestavo vlade? Ali moremo Srbi zapustiti tem ljudem našo usodo in brambo države? In zakaj? Da bi se vzdržal princip parlamentarnosti. A če oni te parlamentarnosti ne priznajo, kako naj bi jo mi priznali?

Končno bi ostal za sestavo volilne revizionistične vlade g. Stojan Protić. On gotovo ljubi srbski narod in ljubi nedvomno, kakor vsi mi, tudi hrvatski, slovenski in muslimanski narod. V njegov osebosti bi imeli Srbi dosti garancij. Ali g. Radić ne sprejema niti ustavnega načrta g. Protića. Ali, da bi se izčrpal tudi to sredstvo, mogla bi se Protiću poveriti sestava volilne vlade, prvič zato, da bi se videlo, ako so gg. Radić, Korošec in Spaho pripravljeni na popuščenje in kako daleč, drugič pa tudi zato, ker sta za revizijo ustave potrebni dve tretjini poslancev, kar je zadostna garancija, naravno, ako bi g. Protić sprejel v tem oziru razlago ustave po njem duhu, ne po »ključkih«, ki jih je ne-sposobni ustavotvorec zapustil in s katerimi se je g. Protić že poskušal okoristiti. Lahko bi se napravil ta poskus, ali... ali zdi se, da izgledov na uspeh ni, vsaj velikih ne.

Državopolitična preuredba Rusije

Doslej smo bili vajeni opazovati v svetjskih državah Rusije pojav, da so se resnična dejstva močno razlikovala od formalnih označb. Rusija je formalno sestojala iz sovjetskih republik Rusije, Gruzije, Armenije in Azerbejdžana in poleg tega še iz posebne sovjetske republike Daljnega vzhoda. Dalje se je Rusija delila na manjše republike in avtonomne distrikte; ti deli so bili organizirani po posameznih ljudstvih, n. pr. po Belorusih, Čuvaših, Baškarih, Tatarih, Kirgizih itd. Navedenih petero glavnih republik je bilo formalno v prav rahlji medsebojni zvezi, tako da naj bi veljala na zunan kot posebne povsem samostojne države; na evropskih mednarodnih konferencah ali n. pr. v zadevah, ko so se reševali problemi, tičeči se Črnega morja, je moskovska vlada vedno zahtevala zanje priznanje posebnega zastopstva, tako da so se poleg delegatov moskovske vlade n. pr. v Genovi pojavile tudi delegacije ukrajinske, azerbejdžanske, armenske in gruzinske, ki naj bi reprezentirale svoje države. Tako je bilo formalno. Dejansko pa je bila moskovska vlada po svoji avtoriteti in fizični moči povsem absoluten gospodar v vseh državah, enako kakor v svoji lastni; imenovane vlade so bile dejansko le njene ekspozičure. Ob neštetihi prilikah se je pokazalo to dejansko stanje.

Koncem lanskega leta se je tudi v tem oziru izvršila važna formalna sprememba. Kongres vseh ruskih sovjetrov je na svojem zborovanju sklenil, da se državno-pravno razmerje med petimi republikami v toliko izprmenil, da se imenovane republike združijo v »Zvezo ruskih sovjetskih socialističnih republik«. Ta zveza se na zunan reprezentira s skupno vojsko, z referatom vnanih zadev, mednarodno-politične reprezentance, dalje vnanje trgovine prometnih zadev ter poštinih in še nekaterih drugih panog. Svet ljudskih komisarjev, ki bi mu rekli državni ministrski svet, se pretvori v zvezni svet. V izvršilni svet sovjetrov se pošljejo iz vseh republik člani po proporciji. Jasno je, da pomeni ta uredba absolutno vodstvo in prevlado velikoruske sovjetske republike. Da bi povdarjali pomen preuredbe glede zopetne centralizacije vse Rusije, ni potrebno, ker je to evidentno in ker se dejansko v bistvu ni zgodilo nič važnega, marveč se je formalna stilizacija medruskih razmerij prilagodila obstoječemu

faktičnemu stanju. Iz tega je tudi razvidno, kako malo tehtna je določba, da smejo posamezne republike, ako se odločijo za to, kadarkoli po svoji volji izstopiti iz zveze. Vrednost takih določb pretehtamo najbolje, ako se spomnimo, kako so Rusi »sovjelizirali« Armenijo in Gruzijo in druge dele stare ruske države.

S stališča ruske državnosti se nahajajo sovjeti brez dvoma na pravi poti. V dr-

žavopolitičnem pogledu se nahaja Rusija na poti konsolidacije, ki je hkrati pot v smer starega stanja. To so vedno in povsod težnje vsakega državnega organizma, torej povsem prirodne. Udejstvovala se bodo tudi v bodoče v vedno večji meri. Vprašanje pa se odprta že sedaj, kdaj se bodo premesle tudi na one države, na dele nekdanje Rusije, ki so ostale izven okvira sovjetske zveze.

Kulturni pregled

»Velika noč« v mariborskem gledališču

Maribor, 5. aprila 1923.

Za Veliko noč je preskrbel Maribor precej duševne hrane in zabave, tako da se je kulturno življenje prav harmonično zlivalo z blagodejnim pomladnim solncem. Ze popoldne je sviral v parku vojaška godba, ki je tako pripravila Mariborčanom oba velikonočna praznika prijetne popoldanske ure umetniškega uživanja v prosti naravi. Poleg paviljona je majestetično plaval beli labud in razveseljeval s pisanimi rackami mladino.

Da, mladino, njo predvsem! Saj ona je najbolj bitela iz zidovja in železi smo si ravno z njo tudi v gledališču primernega oddiha in veselja. Bili smo trdno uverjeni, da bo dobila mladina vsaj za Veliko noč svojega, že dve leti obljubovanega Strindbergovega »Peterčka«, ki res tako romantično lepo in podučno išče sreče. Toda, zopet te nesrečne finance, denar, čigar pomanjkanje zagreni doživljanje toliko veselja in sreče, ta denar je baje tudi za Veliko noč odvzel naš mladini lastno predstavo. Če je le res, — kajti kar čudno je, da se naše gledališče ni moglo razen Spicarjevega »Pogumnega Tončka« povzpeti niti do ene resnično otroške predstave — raznih gostovanj vse tu ne moremo upoštevati. To ni prav in bi zelo želeli, da v bodoče ne zamenjamo mladine. Uverjeni smo, da bi tudi blagajna pri tem prav nič ne trpela, ampak pridobila, ker lepo mladinsko predstavo vidi rad vsakdo, tudi odrasel, če ima le količkaj dobro srce. Sedaj, ko bo mladina hitela na izlete v pristo naravo, je sicer že mnogo zamujenega, vendar pa ne smemo pustiti iz vidika tega najvažnejšega dela Talijnega hrama.

Kot nekako priložnostno predstavo in — mogoče tudi kot koncesijo onim, ki so se razburjali nad »pohujšljivostjo« prelepega »Škrjančkovega gaja«, pa smo dobili Strindbergovo dramo v treh dejanjih »Veliko noč«. Drama je uvrščena med tako zvane praznične Strindbergove igre, ki jih je napisal kot štiridesetletnik, torej v najzrelejši dobi. Vendar stvar ne dela ravno utisa najboljšje Strindbergove umetnine: preveč sili iz vsakega stavka tendenca. Včasih se zdi, da hoče pisatelj, ki je v drugih delih nagradil pesimizma, tukaj sam sebe prekricati in izsiliti vero v zmago dobrega. In ker ne more dati osebam toliko dejanja, ki bi izpričala to zmago, jim polaga v usta mnogo prevedek deklamacije. V knjigi razvijanje njegovih misli sicer ugodno učinkuje, na odru pa bi trebalo za popolno uveljavljanje teh številnih notranjih dogodkov, kot za vsako miselno dramo, izredno dobrih interpretov, igralcev, ki bi res na odru preživljali vse ono globoko in veliko, ki se kot rdeča nit razpreza od prvega nastopa do zadnjega snidenja Njega in Nje.

Naš dramski ravnatelj pa je hotel to pot menda nalašč ugoditi ključu po uveljavljanju maljših igralcev in je spustil med poklicane nepoklicane in igra je padla v vodo. Škoda Strindberga, škoda ostalih igralcev, ki so vsled tega plavali v zraku. Glavno dejanje se izvrši še pred dvigom zastora: gospod Heyst poveri premoženja varovancev in drugih. Medtem, ko sedi on v ječi, padajo

težki udarci, krute preizkušnje kot posledice za očetove grehe na rodbino. Trpljenje sina, hčerke, sinove, zaročenke in matere gre skozi Veliki četrtak, Veliki petek in doživi končno po krutem ponižanju in trdih preizkušnjah na Veliko soboto svoje Vstajenje.

Gospod Jerman je podal sina Eliasa z resnobno, umevanjem in dostojanstveno. Pri njemu mi dopada zlasti lepa in čista govorica, (slovensčino mnogo lepše govori, kot jo prestavlja) —, če bi tu in tam še malo opustil preveliko gestikuliranje, bi bila igra dovršena. Gospodična Kraljeva in gospod Tomašič sta imela pri tem delu srečo. Vlogi sta kot za nju napisani, ali pa narobe, kot bi bila oba ustvarjena za Eleonoro in Benjamina: z večjo gorkoto in intimnostjo, katero je položil Strindberg v ti dve nepokvarjeni mladi duši, bi menda tudi večji umetniki ne mogli reproducirati. Namisljenega Reposteva strašno majhnih in velikih, ki pa se v resnici izkaže kot največjega dobrotnika, upnika Lindqvista, je onako dobro podal g. Tepavac, ki se je že prav dobro priučil slovensčine. Tudi njegova zunanost je bila zelo posrečena. V to lepo harmonijo pa sta rezali kot raztrgana struna gospodični Sturmovna in Testenova, ki se pač nista moglo uživeti v globine Strindbergove umetnine. Testenova je deklamirala, o Sturmovi pa še skoro tega ni moči reči. Naj poskušata drugič v kaki lažji stvari, nikakor pa ne v dram, ki zahteva umetnikov.

Dr. Avg. Reisman

Dr. Ivan Lah: Angelin Hidar

Starokorotanski roman. Ilustriral Rajko Subic. 1923. Založila Tiskovna družba v Ljubljani. Cena vezani knjigi 32 Din, po pošti 1.50 Din več.

Lahov zgodovinski roman »Angelin Hidar«, ki ga je izdala za Veliko noč Tiskovna družba v jako ekusni opremi in okrašeni z desetinimi Subičevimi ilustracijami, nas vodi v čase koroskih trubadurjev. Angelin je sin angleškega kralja Riharda Levjesrčnega, ki je bil na povratku iz svete dežele ujet na Koroskem, ter se je šele po dveh letih srečno vrnil v domovino. V koroskih gorah pa je rasel njegov sin Angelin, ki se je napotil po svetu kot pevec iskat svojega očeta. Našla sta se in spoznala po pesmi o koroskih gozdovih. Iz Angleškega se je Angelin vrnil na Korosko kot trubadur in beli vitez. Na Brežah je tekmoval z vitezom Lichtensteinom v pesni in zmagal, a v dvoboju s črnim vitezom je padel. Zgodovina in urednjevska koroska romantika se prepletata v romanu in nam nudita lep pogled v tedanje čase.

Knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri Tiskovni družbi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Bolgarsko šolstvo

V Rimu izhajajoča italijanska revija »L'Europa Orientale« je pred kratkim priobčila članek, v katerem se bavi z uradnimi podatki o šolskih razmerah v Bolgariji. Iz poročil izhaja, da je imela bolgarska država v preteklem letu 5247 ljudskih šol, katere je obiskovalo 646.500 otrok. Potemtakem pride na 100 duš bolgarskega prebivalstva 12 učencev. Uči-

teljev je na ljudskih šolah nastavljenih 18.954.

Bivši sofijski prosvetni minister Omarčevski je izvedel reformo na polju bolgarskega šolstva in prosvetnega dela. Obiskovanje ljudskih šol, ki je trajalo prej samo 4 leta, je sedaj podaljšano na 7 let. V zvezi s tem se je tudi primerno pomnožilo število nadaljevalnih šol.

Sole v Bolgariji niso izključno bolgarske. Turki, Židje, Francozi ter celo Armeni, Nemci, Amerikanci in Italijani imajo lastne učne zavode. Nebolgarske šole obiskuje skupaj 69.160 učencev, katere podučuje 2.418 učiteljev.

Bolgarske srednje šole se dele na gimnazije in liceje. K visokim šolam se prištevajo poleg univerze gozdarski zavod, visoka šola za pedagogiko, visoka trgovska šola, konservatorij in visoka šola za umetnost. Na državnih visokih šolah se slušateljice v vsakem oziru enakopravne s slušatelji. — Bolgarska vlada troši za ljudsko naobrazbo v svoji deželi 400 milijonov levov, t. j. približno deseti del celokupnega državnega proračuna.

»Misao« za april 1923. prinaša sledečo vsebino: Stanislav Vinaver: Problem muzike; dr. Ranko Mladenović: Anonimna shakespearemamijsa v 17. veku; Božidar Kovačević: Iz glubini vzhoda; P. Dralac: Pesnik na drumu; Pavle Stefanović: Golački pop; M. Nastasijević: Priča o nedozvanoj gospodji in gladnom putniku; Dušan Jeremić: Revizija § 893 versajske mirovne pogodbe; Ranko Mladenović: Komika v »Bogojavljenjski noči«; V. Kepen: Klima na planeti-ma; Dragan Aleksić: Konstruktivno slikarstvo; Konstantin Perić: Naša narodna poezija in »gusle«; Prospera Merime v poljski književnosti; M. Parunovac: Blahova politična etiha; Sibe Milešić: Beležke. — Cena posameznih zvezkov »Misla« je 6 dinarjev.

»Kres«, 2. številka je izšla in ima sledečo vsebino: Ernest Tiran: Na praznik. Tone Seliskar: Čuvaj vojaških grobov. Angelo Kerkenik: Mariška. Vladimir Solovjev: Kri je vstal! Vinko Maderndorfer: Kmet je oral na dan treh žeblov (koroska narodna pripovedka). Josko Krošelj: Srobdni morilci. Sužnji. Čulkovski: Hohot smrti. Čulkovski: Leonid Andrejev. P. Mulford: Materialist in idealist. Aforizem. C. K.: Pregled svetovnega delavskega telovadnega in sportnega gibanja v II. polletju 1922. Kronika. — »Kres« izhaja mesečno in se naroča v upravi v Ljubljani, Židovska ulica št. 1. Celoletna naročnina znaša 50 Din. — Priporočamo.

Glasba v Zagrebu. 4. t. m. je priredil v glasbenem zavodu v Zagrebu koncert znaní virtuoza na čelo Jure Tkalčić, ki je lansko zimo dosegel sijajne umetniške uspehe na Češkoslovaškem, na Francoskem in posebno v Londonu. Umetnik je igral ob klavirski spremljavi Cirila Ličarja svoje variacije na tema »Tužna ruža«, dalje D'Indyjev op. 19 za čelo. tretjo Beethovnovo čelosonato op. 69 in Schumannov koncert op. 129. Zagrebška kritika ugotavlja, da je bil ta koncert eden izmed umetniško najboljših v celi sezoni. Zeleti bi bilo, da se Tkalčić, če mogoče, prikaže tudi v Ljubljano, kjer ga že od leta 1917. dalje nismo čuli.

Trije koncertni večeri L. Slezaka v Beogradu. Znameniti tenorist dunajske državne opere L. Slezak priredi 13., 15. in 17. t. m. v Beogradu troje koncertnih večerov. Koncerti se bodo vršili v slavnostni dvorani vseučiliškega poslopja. Pel bo arije iz Verdijevih, Wagnerjevih, Puccinijevih in Mozartovih oper ter pesmi Schuberta in Straussa. Na klavirju ga bo spremljal prof. dr. Rudolf Ger.

35letnica igralskega udejstvovanja. Splitsko gledališče je 4. t. m. proslavilo 35letnico igralskega delovanja svoje članice Katicke Rucovičeve. V ta namen se je vršila slavnostna predstava Bissonove »Dvostruke punice«, v kateri je nastopila, burno aklamirana tudi jubilar-tinja.

Joža Bekš:

Svakinji — nevesti

(7. IV. 1923.)

Slovo je to od miliene mladosti in stopnja je premišljena čez prag življenja novega, v zaupni mrak opojnega zatišja in sladkosti.

Ne misli, da kdor biča se in postl, le tisti nad seboj je ves junak, in da le ta, ki sam je brez napak, bič grešnikov vseh drugih bo slabosti.

Ne! Treba je živeti in živeti in treba je življenja drugim dati in se usodi ne ganiti z mesta.

Glej, danes tiha, bela si nevesta, pa pride čas, ko ob zibelki zlati Ti, srečni materi, obraz zasveti...

»Prager Presse« o Jugoslovanih

Ugledni praški list »Prager Presse«, je posvetil svojo velikonočno številko Jugoslaviji. Ta številka je vzbudila tudi v Ljubljani veliko pozornost, vendar dosedaj nobeden naših listov ni o tem poročal. Uvodni članek, ki ga je spisal naš chargé d'affaires Branko Lazarević, govori o »Češkoslovaško-jugoslovanski osmozi«. Omenja vedno ožje stike obeh držav in narodov na političnem, gospodarskem, vojaškem in kulturnem polju. Izvrsten in zelo

izčrpen je članek vseučiliškega profesorja Stanoje Stanojevića v Beogradu o ustvarjanju države Srbov, Hrvatov in Slovencev. V jasnih in ostrih potezah podaja razvoj teh treh plemen, od časa ko so se vselila v sedanje pokrajine, preko turških vojn, habsburškega centralizma in madjarskega paševanja do slavne srbske zmage in srečnega združenja vseh treh plemen. Profesor Milan Čurčin, znani izdajatelj in urednik »Nove Evrope« poda v krasnem podlistku, nazvojenim »Zgodovina umetnika«, umetniško in človeško globoko občuten življenjepis našega slavnega slikarja Meštrovića. Tudi naš prijatelj Herman Wendel je zastopan po 2 člankih; prvi opisuje velik upliv sedanjega predsednika češkoslovaške republike, Masaryka, na Jugoslovane, drugi nam poda zanimive podrobnosti o slovitem srbskem književniku Jovanu Skerliću. O Masaryku razpravlja tudi dr. Jan Herben ter pojasnjuje Masarykov boj za pravico Jugoslovancev proti avstro-ogrski politiki. Profesor dr. Vladimir Dvorniković se bavi z miselno kulturo Jugoslovancev, senior jugoslovanskih slavistov, Vatroslav Jagić pa podaja nekaj zelo zanimivih »Mladostnih spominov«. Dr. Jaroslav Vidlo iz Prage je spisal krasen članek o kulturni zvezi med Češkoslovaško in Jugoslavijo, dr. Milan Lazarević pa seznana čitatelje »Prager Presse« z gospodarsko strukturo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dr. Jovan Cvijić je spisal lep članek o srbski kraljeviski akademiji znanosti, dr. J. Auerhan pa članek o Češkoslovaških v Jugo-

slaviji. Slovenci smo zastopani s krasnim prevodom Igo Grudnovca pesmi, ki jo je naš priznani prevajalec Anton Funtek priobčil pod naslovom »Ein Bild von der Adria«. Zaslužno delo je opravil tudi dr. Rudolf Andrejka s svojim člankom »Slovenija kot tujsko-prometna dežela«, ki govori v svojem prvem zgodovinskem delu o razvoju tujskega prometa v Sloveniji, v drugem delu pa opisuje najvažnejša naša zdravilišča in kopališča.

»Prager Presse« je z izdajo te jugoslovanske številke storila za spoznavanje naše domovine v češkem, pa tudi v nemškem svetu prezasluženo delo, za katero ji moramo biti iskreno hvaležni.

Ali bi ne mogel kak jugoslovanski list v zahvalo odgovoriti s posebno »češkoslovaško« številko za Binkošti?

u. n.

Vremenska prerokovanja

Kdor zasleduje naša vsakonedeljska pregledna poročila o vremenu, je opazil, da se v poročilih neprestano ponavljajo razmotrivanja o minimumu in maksimumu zračnega tlaka. Za dneve lepega, suhega vremena se vselej zahvaljujemo maksimumu, imenovanemu tudi anticiklon; kadar imamo neprijetno vlažno, oblačno in deževno vreme, valimo krivdo na minimum zračnega tlaka ali depresijo. Oboje seveda po pravici.

Naše vreme je namreč odvisno pred vsem od razporeditve zračnega tlaka. Marsikdo se je že jezil na svoj barometer, češ, kadar nam najlepše kaže, začne ravno lepo deževati. Toda ti očitki na račun barometra so jako neupravičeni, kajti kdor je poučen, ne bo od barometra samega pričakoval vremenske napovedbe. Treba je namreč vpoštevati še celo vrsto drugih činiteljev, ki so enako važni. Pred vsem pa je treba opozoriti, da nam barometer šele takrat dobro služi za vremenski kazipot, ako imamo na razpolago poročila o stanju barometra na čim širšem ozemlju, na pr. nad vso Evropo z bližnjimi morji. Taka poročila nam kažejo, da obstojajo v ozračju skoro vedno precejšnje razlike v zračnem tlaku in ravno od teh razlik je vreme največ odvisno.

V glavnem obstoje dve »pov zračnega tlaka. Nad nekaterimi pokrajinami je zračni tlak majhen — nizak; tamkaj nastane v takem slučaju dvojno gibanje. V ozemlje z nizkim zračnim tlakom teče od vseh sosednjih pokrajin, kjer je zračni tlak večji, težji zrak, tako nastane veter; težki zrak dere v območje nizkega tlaka, ki ga ravno imenujemo minimum ali depresiji je vertikalno; zrak, ki se pri spirale, tako da je vsa depresija podobna velikanskemu vrtincu. Taka depresija meri čisto po tisoč in več kilometrov v premeru. Drugo gibanje v depresiji je vertikalno; zrak, ki se pri-taka od vseh koncentrično proti središču.

se v depresiji neprestano dviga v višino. Pri dvigavanju se zračne plasti ohlajajo, vsled česar se začno vodni hlapovi v zraku zgoščevati v kaplje; nastajajo oblaki, dež in sneg. Zato so bistvena svojstva vsake depresije: močni vetrovi, oblačno, vlažno, deževno ali snežno vreme. Čim bližje središču depresije se nahajamo, v tem izrazitejši meri nastopajo ta svojstva.

Nasprotje tega je zračni maksimum; tukaj vlada visok zračni tlak; zrak je težak in gost, zato kaže stremiljenje, steči v sosedne predele, kjer je zrak lažji. Zato piha iz maksima vetrovi na vse strani centrifugalno, toda ti vetrovi so običajno mnogo rahlejši, slabotnejši, nego v depresijah. Tudi v maksimumu imamo vertikalno gibanje in sicer v obratni smeri kakor v depresiji; v maksimumu se spušča zrak z višin navzdol, se pri tem segreva, ker prihaja v bližino zemlje; pri segrevanju pa se vodne kapljice razpuščajo v hlapove, to je oblaki izginejo in vlada jasno vreme kvečjemu s tankimi posameznimi oblaki. Svojstva maksimuma so tedaj: mirno ali slabovetrovno vreme, jasni dnevi, brez padavin.

Jasno vreme povzroča pozimi močan mraz, poleti hudo vročino, spomladi in jeseni prijetno toplo vreme; zatorej pri naša maksimum pozimi bud mrz, poleti hudo vročino. Ker povzroča oblačno nebo pozimi toplejše vreme, poleti pa ohlajenje, onilijo potemtakem depresije zimski mrz in poletno vročino.

Gospodarska vprašanja

Slavenska banka v letu 1922

Zagreb, 7. aprila. Na plenarni seji ravnateljstva «Slavenske banke», ki se je vršila danes, je bil s velikim odobravanjem izvoljen za predsednika tega agilnega zavoda Vladimir Arko, veleindustrijalec v Zagrebu. Razen tega je bila predložena poleg obsežnega poslovnega poročila, ki beleži 30 zavodov vseh strok bančnih poslov, bilanca za leto 1922., ki izkazuje dobiček v znesku 17 milijonov 184.053 K 62 vin Stanje vlog je naraslo od 317.167.598 K 52 vin, v letu 1921. na 511.427.08 K 99 vin, v letu 1922., torej za več nego 184 milijonov kron. Celokupni promet se je zvišal od 85 milijard na 142 milijard kron.

Ravnateljstvo je sklenilo sklicati občni zbor «Slavenske banke» na dan 28. aprila t. l. ter predlagati izplačilo 9 % dividende. Nadalje je storjen sklep glede nove edicije delniške glavnice v nominalni vsoti 50 milijonov kron, da doseže glavnica 200 milijonov kron, in sicer na ta način, da se starim delničarjem da na podlagi treh starih delnic pravica opcije na eno novo delnico po tečaju 440 kron.

K poročilu «Slavenske banke» se povrnemo po izvršenem rednem običnem zboru.

Soglasno je bil sprejet sklep, ki izreka generalnemu ravnatelju Praprotniku priznanje za njegovo uspešno vodstvo zavoda.

Ljubljanska kreditna banka

Bilancijska seja upravnega sveta.

Te dni se je vršila pod predsedstvom dr. Karla Trillerja bilancijska seja upravnega sveta Ljubljanske kreditne banke, na kateri je bila odobrena po ravnateljstvu predložena bilanca zavoda za l. 1922. V vseh panogah poslovanja izkazuje bilanca napram letu 1921 znaten napredek, kar dokazujejo naslednje v zaokroženih zneskih navedene številke iz bilance, poleg katerih so navedene v oklepajih odgovarjajoče številke iz zaključka za leto 1921.

Celokupni promet banke v letu 1922. je dosegel vsoto 115.000.000.000 K (66.000.000.000 K) in se je tedaj v problem letu napram l. 1921. zopet skoraj podvojil.

Od celokupnih aktiv v znesku 1532 milijonov K (1094 milijonov) odpade: na blagajno 53 milijonov (24 milijonov), na valute 2 milijona (isto), na menice in devize 189 milijonov (47 milijonov), na vrednostne papirje 85 milijonov (72 milijonov), na predujme, na papirje in blago 76 milijonov (55 milijonov), na razne dolžnike 1005 milijonov (819 milijonov), na realitete 13 milijonov (4 milijoni), na konzorcijske račune 35 milijonov (34 milijonov) in na razna druga aktivna 76 milijonov (37 milijonov).

V pasivah so izkazani: delniška glavnica z 80 milijoni (50 milijoni), rezervni fond z 61 milijoni (41 milijoni), pokojninski fond s 6 milijoni (2 milijona), vloge na knjižice z 204 milijoni (170 milijoni), razni upniki s 1038 milijoni (787 milijoni) in razna druga pasiva s 126 milijoni (31 milijoni).

Izkazani čisti dobiček za poslovno leto 1922. znaša 16.963.883 K 16 v napram 13.209.059 K 29 v letu 1921.

Sklenilo se je predlagati običnemu zboru, ki se vrši v nedeljo 6. maja ob 9. uri dopoldne v novi bančni palači Ljubljanske kreditne banke, poleg običajnih doličij rezervam in v druge namene izplačilo 17% ne dividende, t. j. 68 K na vsako delnico s celim kuponom in 34 K na delnico s polkuponom napram 15% ni dividendi v znesku 60 K, ki se je izplačala za leto 1921. za delnico s celim kuponom.

Kateri so globlji vzroki, da nastanejo depresije in maksimi, pustimo za enkrat na strani. Za danes se omejimo na to, da naglasimo, kako veliki pomen imajo ti pojavi za vreme. Depresije in maksimi ne ostanejo nikdar dolgo na istem mestu, posebno pa depresije ne; ter največje neprestano »potujejo«, in sicer v glavnem od zapada, kjer pridejo preko severnega Atlantskega oceana, proti vzhodu, kjer odidejo mimo Sibirije ali pa razpuste. Maksimi se drže še mnogo vztrajneje na istem mestu, vendar se tudi oni radi prestavljajo, običajno v isti smeri. In ako potuje depresija tam od Islandije preko Anglije, Danske, Finske itd.; potuje z njo tudi slabo, vetrovno deževno vreme, prav tako kakor se seli z maksimumom tudi lepo, mirno suho vreme.

Potemtakem bi se dalo vreme prav enostavno napovedati, ako bi preračunali, kdaj se depresija z grdimi vremeni, ki se nahaja n. pr. nad srednjo Evropo, preseli na Poljsko, na Rusijo, na Ural itd. Stvar sicer ni tako enostavna, vendar se da dostikrat precej zanesljivo napovedati, kako vreme se obeta. Teda predpogoj temu je — vremenska opazovanje in vremenska poročila iz drugih dežel. Po vseh kulturnih deželah imamo danes vpeljano in organizirano vremensko opazovanje in poročanje. Vreme se opazuje običajno ob 2. popol-

Na seji je bil na mesto pokojnega dr. Ivana Tavčarja soglasno izvoljen za predsednika banke dosedanj podpredsednik dr. Karel Triller, za podpredsednika pa upravni svetnik Alojzij Vodnik. Za ravnatelja je bil imenovan podravnatelj dr. Fran Pavlin, naslov podravnatelj se je podelil prokuristom Bogumilu Kajzelju, Josipu Andreju in Mirku Ferlinzu.

Prva hrvatska štedionica v Zagrebu

76. redna glavna skupščina.

Prva hrvatska štedionica je imela 24. marca t. l. pod predsedstvom g. Miroslava grofa Kulmerja svojo 76. redno glavno skupščino.

Iz poročila ravnateljstva, ki ga je prečital glavni ravnatelj Milivoj Crnadak, izhaja, da je poslovanje zavoda bilo gotovo celo leto pod vplivom pomanjkanja denarja, katero je bilo povzročeno deloma zaradi slabega izvoza, deloma zaradi slabih prometnih razmer, a tudi zato, ker se pri nas drže dema veliko večje vsote denarja kakor bi bilo to potrebno. Ne glede na te razmere pa so vseeno narasle vloge za več nego 280 milijonov kron. Skupni promet v problem letu presega 128 milijard kron.

Podružnice zavoda so poslovale povoljno ter so se dosegli zadovoljujoči dobički. Otvorjene so bile 4 nove podružnice in to v Ljubljani, Novem Sadu, Mariboru in Skopju.

Glavne postavke bilance so sledeče: Aktivna: 3.727.000.000 K, gotovina v blagajni in pri denarnih zavodih 364.000.000 K, vrednostni papirji 452.000.000 K, predujmi na vrednostne papirje 381 milijonov K, menična listina 326.000.000 K, razni dolžniki 1.992.000.000 K, posojila 34.300.000 K, lastne nepremičnine 108 milijonov K.

Pasiva: delniška glavnica 200.000.000 K, rezerve 133.000.000 K, penzijski fond 18.500.000 K, vloge 2.187.000.000 K, upniki 1.043.000.000 K.

Čisti dobiček znaša 50.534.606.08 K. Od tega čistega dobička se je sklenilo dotirati rezervni in pokojninski sklad vsakega s 3.933.000 K, fond Miroslava grofa Kulmerja za zgradbo internata s 1.000.000 K, na račun dividende za leto 1922. je votirano 18% od delniške glavnice 200.000.000 K, t. j. 36.000.000 K, a ostanek v znesku 1.963.913.48 K, ki preostane po odbitku po statutih zadržanih taktijem ravnateljstva in upravnega sveta, se prenese na račun dobička in izgube v letu 1923.

Dividenda se izplačuje počenši od 26. marca t. l. s 3600 K za deset delnic, 360 K za eno celo delnico, 90 K za četrtinko delnice in 36 K za desetinko delnice.

Skupščina se je vršila v vestibulu palače Prve hrvatske štedionice. Prisotni so bili najuglednejši člani naših gospodarskih krogov. Grof Kulmer je pozdravil skupščino s kratkim nagovorom, v katerem je naglašal, da je Prva hrvatska štedionica popolnoma zadostila vsem onim velikim nalogam, katere so ji namenili njeni odlični ustanovitelji, in ne samo, da je tem nalogam zadostila, temveč so vse one plemenite intencije razširjene na ogromno polje gospodarskega in narodnega dela.

Poročilo, katerega je sestavil in prečital glavni ravnatelj g. Milivoj Crnadak, je kratka zgodovina splošnega našega gospodarstva v preteklem letu, a istočasno tudi dokaz, v kako veliki meri je sodelovala Prva hrvatska štedionica v celokupnem našem gospodarskem življenju. Ona je v obliki meri dvignila našo industrijo in trgovino, podpirala je naša gospodarska podjetja, a pomagala je izdatno tudi narodnim in humanitarnim ustanovam.

Veliko zaupanje, katero uživa ta veliki zavod, izhaja iz ogromne vsote vlog, katere so dosegle znesek od dve in četrt

dne, ob 9. zvečer in ob 7. zjutraj. Poročila se pošljejo brzojavno centralam, ki obstojajo v glavnih mestih držav. Centrale evropskih držav si medsebojno izmenjajo poročila, in sicer jako brzim putem, tako da imajo lahko v par urah ločen pregled o vremenski situaciji v vsej Evropi. Posebno važna so poročila o zračnem tlaku, iz katerih je razvidno, kje se nahajajo depresije, kje maksimi, kam so se preselili in kakšno tendenco je pričakovati za sledeči dan v njih gibanju. Na podlagi teh poročil se izdelajo vsak dan vremenske karte in sicer običajno za stanje ob 7. zjutraj; in nato se izdajo takoj tudi vremenske prognoze za prihodnjih 24 ur. Karta obsega vso Evropo, prognoza pa se napove le za majhno okoliščino, največ za eno državo. Nam so sedaj še vedno najbližje karte dunajske meteorološke postaje, ki objavljajo dnevna poročila, vsaj v izvečjih, tudi v listih. V Jugoslaviji se še ne izdajajo, le pred dvema leti jih je poskusila izdati zagrebška opazovalnica, pa je kmalu ustavila ta posel. Zeteli je le, da bi se meteorološka opazovalna služba čim prej organizirala v potrebni meri in bi tudi pri nas centrala prevzela ulogo, ki je potrebna, da se izdajajo brzojavna poročila, karte ter prognoze.

V časopisju se često pojavljajo vesti, kakor da meteorologi napovedujejo tako

milijarde. Obsežnost poslovanja izhaja iz skupnega prometa, ki je presegel vsoto od 128 milijard kron.

Iz tega poročila sledi jasno, da je Prva hrvatska štedionica vodilni denarni zavod naše kraljevine in da je njeno racionalno in napredno delo važen pogoj našega splošnega blagostanja. Veliki ugled, katerega uživa ta denarni zavod, ne samo v domovini, nego tudi daleč preko mej države, je najmočnejši dokaz o njegovi ogromni važnosti za celokupni naš finančni, industrijski in ostali gospodarski razvoj.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, d. d. v Ljubljani

Upravni svet Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode, d. d. v Ljubljani je imel dne 5. t. m. pod predsedstvom družbenega predsednika g. doktorja Karla Trillerja bilancijsko sejo, na kateri se je ugotovilo računski zaključek za leto 1922. Iz bilance posnemamo sledeče podatke ter navajamo v oklepaju iste postavke iz leta 1921.

Aktivna: blagajna 1.49 milijona kron (0.84), tovarne Vevče, Goričane in Medvode 42.98 milijona kron (23.36), gozdno posestvo Jatna 0.50 mil. K, zaloga na sirovinah, polfabrikatih in papirju 37.54 milijona kron (9.92), dolžniki 32.68 mil. K (21.70), predplačila in razni dolžniki 27.98 milijona kron (20.27), vrednostni papirji 4.74 milijona kron (1.—).

Pasiva: delniška glavnica 50 milijona kron (40.—), rezerve 21.32 milijona kron (14.76), upniki 66.99 milijona kron (15.52), podporni skladi za uradništvo in delavstvo 1.57 milijona kron (1.03), dobiček 8.035.326.32 K (6.281.977.79 K). Na podlagi tega, spričo tožkih prilik v minulemu letu povsem ugodnega bilančnega zaključka, je sklenil upravni svet predlagati običnemu zboru delničarjev, ki se bo vršil v soboto dne 5. maja t. l. ob pol 5. uri popoldne v novi palači Ljubljanske kreditne banke, naj se izplača za leto 1922. 10% dividenda, t. j. 40 K na vsako delnico. Upravni svet bo predlagal nadalje običnemu zboru s oziranjem na obsežnost, ki so jo zavzela družina podjetja v minullem letu, primerno povišanje delniške glavnice.

Iz poslovnega poročila, predloženega upravniemu svetu, se je ugotovilo, da so družbina podjetja proizvedla v letu 1922. skupaj: papirja 616 vagonov, t. j. 42% več nego v prošlem letu in razen tega 234 vagonov celuloze, t. j. 20% več nego v prošlem letu ter 127 vagonov lesovine, t. j. 4% več nego v prošlem letu.

Kreditna in stavb. zadruga „Mojmir“ v Mariboru

Priljubljeni odbor je v zadnji seji potrdil in sprejel pravila, ki se končno odobri na ustanovnem običnem zboru dne 21. t. m. Čas in kraj se določita na prihodnji seji, ko se sestavi dnevni red. Na ustanovni občni zbor imajo pristop samo člani zadružniki, ki so že in ki bodo med tem časom vplačali vpisnino in delež. Manj imovitim članom je dovoljeno, da plačajo delež tudi v mesečnih obrokih, toda prvi obrok (65 Din) mora biti plačan z vpisnino vred. Na dosežaj samopripravljen član se ustanovni občni zbor ne bo mogel ozirati, ako med tem ne bodo plačali tudi pristopnine in deleža.

Ker naj ustanovni občni zbor položi temelj celemu podjetju, katerega delokrog je neomejen, torej tudi na zunanje kraje, se nujno priporoča, da med tem časom vsi, ki resno reflektirajo na to edino možno odpravo stanovanjski bedi, store tudi dejansko svojo dolžnost. Na ustanovitve zadruge se opozarja poleg stavebnikov, zidarstvih in tesarskih mojstrov tudi vsi obrtniki in podjetja, ki pridejo v poštev pri zgradbah stanovanj in lokalov. To velja za vsa taka podjetja tudi izven Maribora.

Nadalje se na zadrugo opozarjajo tudi lastniki stavbišč v Mariboru in drugih

mestih, ker rastniki hiš, ki žele obstojeti, se stavbe adaptirati (prizidava ali razširja), zlasti lastniki stavbišč, store dobro, ako se čimprej prijavijo pri zadruzi, in sicer tudi v slučaju, ko dotični ne reflektirajo na vpis v zadrugo.

Zadruga prične z delom takoj po ustanovnem običnem zboru, in sicer najprej za člane, ki so v stanu nositi vse gradbene stroške ali vsaj pretežni del. Na ta način si hoče zadruga že od vsega početka zasigurati solidno podlago brez vsake špekulacije samo na deležih članov. Od zadostnega števila manj imovitih članov, ki žele priti do lastne hiše potom amortizacije za dobo več let (najmanj 12 let), je odvisno, da zadruga prične že letos z zgradbami tudi za take vrste članov, ki so v stanu od časa do časa prispevati z vlogami na račun svojega bodočega doma. Manj imoviti člani naj tudi računajo z gotovostjo, da se jim nudi prilika začasno priti vsaj do sigurnega lastnega stanovanja kot najemniki lastnika hiše ali zadruge. Prve zgradbe za že ugotovljene naročnike-člane se bodo natečajnim potom oddale izključno samo onim stavebnikom, ki bodo do ustanovnega običnega zbora postali člani zadruge. Isto velja tudi za oddajo bodočih zgradb. Naslov: Kreditna in stavbena zadruga „Mojmir“, Maribor, Rotovski trg 1, pritičje.

NARODNA BANKA SHS. Stanje 31. marca 1923.

Aktivna: kovinska podloga 347 milijonov 921.424.68, posojila 1.481.503.552.92, račun za odkup kronskih novčanic 1 milijarda 238.216.353.46, račun začasne razmene 297.573.868.15, državni dolg 2 milijardi 956.505.000, vrednost državnih domen 2.138.377.163, saldo raznih računov 100.061.260.53. Skupaj 8.560.203.622.72.

Pasiva: vplačana glavnica 18 milijonov 822.000, rezervni fond 4.997.630.96, bankovci v obtoku 5.405.809.200 (napram 22. marca povišanje za 65.594.960), državni račun začasne izmene 297 milijonov 573.868.15, državne terjatve 147 milijonov 650.993.66, razne obveznosti 546 milijonov 972.726.97, terjatve države za založene domene 2.138.377.163. Skupaj 8.560.203.622.72.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebski žitni trg (6. t. m.) Postavno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo: pšenica 450—455, koruza začasno suha 270—275, rž 400—405, ječmen za pivovarne 215—220, oves 290—295, pšenična moka 0. 675—700, 2. 650 do 675, 6. 625—650, za krmo 200—250, otrobi drobn 160—180, debeli 200—210. Tendence mirne.

Somborski žitni trg (6. t. m.) Po koruzi zivalneje povpraševanje. Pšenica 455—460, oves 300—310, koruza 275 do 285, moka 0. 675—705, 2. 650—680, otrobi 170—175. Zaradi najavljenega znižanja carine na moko je oživilo povpraševanje po moki iz inozemstva.

Svinjski sejem v Mariboru (6. t. m.) Dogon 136 svinj. Cene: mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, 900—950 K, 7 do 9 tednov stari 1200—1400 K, 3 do 4 mesece stari 2500—3000 K, 5 do 7 mesecev stari 3500—4000 K. Kg žive teže se je tržil po 95 do 100 K.

Mariborski trg (1. aprila). Cene v dinarjih: 1 kg govejega mesa l. 20, II. 19, III. 17.50, 1 kg teletine l. 19, II. 17.50, 1 kg prašičjega mesa 30—35, 1 kg slanina 35—39, 1 kg masti 40—45, 1 kg prekajenega mesa 41—45, 1 kg konjskega mesa l. 9, II. 8, 1 komad kokoši 50—60, 1 l mleka 4.50—5, 1 l smetane 15—16, 1 kg surovega masla 58, 1 jajce 1.25—1.50, 1 kg kave l. 80, II. 45, 1 kg sladkorja v prahu 26, 1 kg sladkorja v kristalu 24, 1 kg sladkorja v kockah 26, 1 l namiznega olja 32.50, bučnega 34—38, 1 kg pšenice 4.50, 1 kg rži 4, 1 kg ječmena 4,

1 kg ovs 3.50, 1 kg koruze 4, 1 kg pšenične moke 0. 8, 1. 7.50, 2. 6.75, 6. 6.25, 1 q sladkega sena 200—237, 1 q ovsene slame 150—160, 1 kub. meter trdih drv 175, 1 kub. m. mehkih drv 120, 1 q trboveljskega premoga 40.50, 1 q velenjskega premoga 26.50.

Celjski trg (1. aprila). Cene v dinarjih: govedina: v mesnicah l. 20, II. 17, na trgu l. 18, II. 17, vampi in pljuča 7, jetra in ledice 12, loj 12—16; teletina: l. 20, II. 19, jetra 17, pljuča 9; svinjina: prašičje meso l. 30, II. 25.50, slanina 39, mast 42, šunke 45, prekajeno meso l. 45, II. 40, glava 16, jezik 35; klobase: hrenovke kg 30, sveže kranjske 50, suhe 60, salami 110; perutnina: kokoši 40, raca 100, puran 150; mleko 14; surovo maslo 50; čajno maslo 48—50; jajce 1.50; staro vino 12, novo 8—10; plivo 6; žganje 28; kruh: beli kg 7.50, črni 6.50, žemlje kg 10; specerijsko blago: kava Portoriko 65, Santos 48—52, Rio 42, sladkor v kristalu 25, v kockah 27, rž l. 14, II. 9, namizno olje 30—32, bučna 32—34, petrolej 7, sol 3.50—4.50, testenine l. 20, II. 15, mli 18—22; moka: 0. 7.50, 2. 7.40, 4. 7, 6. 6.60, ješprenj 5.25, koruzna moka 4.25, zdrob 5.25, ajdova moka 7.25; kurjivo: premog črni 24, rjavi 24, kub. m. trdih drv 125, mehkih 35; zelenjava: kg glavne salate 20, radič 20, kisljo zelje 5.50, kartofol glava 3, čebula 5, česen 12, krompir 8. Cene vseh živil so znatno poskočile.

ODDAJE.

Razpis del za vpostavitve turbine na versko-zakladni žagi «Fortuna» v Grabnu pri Gorjah. Na podlagi odredbe Direkcije šum v Ljubljani z dne 20. m. m. se javno razpisujejo vsa stavbniška dela za vpostavitve nove Francis turbine na versko zakladni žagi «Fortuna» v Grabnu pri Gorjah, žel. postaja Bled (Podhom). Načrti in splošni stavbeni pogoji so na vpogled pri direkciji šum v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1 in pri šumski upravi na Bledu. Pravilno sestavljeno in s kolkom 3 Din, takso 20 Din in 10% vadijem opremljeno ponudbo je vložiti v zapečatenem ovoju pri šumski upravi na Bledu najpozneje do 25. t. m. opoldne.

Industrijska sol za slaščičarje. Upravni odbor samostalne monopolne uprave je sklenil 26. marca t. l. da v bodoče ne bo upošteval prošnji slaščičarjev in gostilničarjev za nakazovanje industrijske soli, ker niso utemeljene po zakonu. Zagrebška trgovinska in obrtna zbornica je zahtevala te dni izpremembo tega ukrepa, češ, da ni umesten. Gremij trgovcev v Ljubljani vabi na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v četrtek dne 12. aprila 1923 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma z običnim dnevnim redom.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku ima dne 16. aprila ob 15. uri v «Unionu» v Celju občni zbor delničarjev.

Revizija banke «Bohemia». Iz Prage poročajo: Te dni je bila v glavnih potezah izvršena revizija banke «Bohemia». Izgube se niso objavljene. Iz rezultata revizije je razvidno, da so bile največje izgube v letu 1919. In 1920. Zato se bo morala revizija izvesti tudi za ti dve leti.

Konkurz velike berlinske uvozne trdnice. Iz Berlina poročajo: Firma Julius Brün je ustavila plačevanje, ker je utrpela velike izgube v trgovini s koruzo. Primanjkljaj znaša baže poldrugo milijardo mark.

Trboveljski premog in drva

stalno v zalogi vsako množino Družba Ilirija, Ljubljana. Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno I. a. čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov:

17

Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II. Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

Iz življenja in sveta

Maščevanje Faraona

Lord Carnarvon in prof. Carter nista prišla do zadnje sote velikanske podzemeljske gomile Faraona Tutankhamena, kjer se nahaja mumija sama. V Egiptu se je pričela zima. Stalni dež je ogrožal nadaljnje delo. Predvarni kakor vedno, so Angličji ustavili izkopavanje, razidali vsa vrata, da notri ne pride voda in so se podali na počitek. Hoteli so natančno razvrstiti in popisati nepregledno množino pogrebni predmetov, kateri so se našli v prvih prostorih gomile. Toda usoda je prekrizala ta načrt. Iz Kaira je dospel brzjav, da je lord Carnarvon umrl na zastupljenju krvi, povzročenem po piku strupenega mrčesa. Ob tej priliki spominjajo svetovni listi vnovič na staro legendo, da se mrtvec starega veka kruto maščuje nad raziskovalci in učenjaki, ki prekopavajo njihove grobove in jih motijo v večnem miru. Zanimivo razpravo podaja o tem V. Tatarinov v berlinskem »Rul«-u. Tatarinov meni:

«Zastupljenje lorda Carnarvona je slučaj, poreče neumni svet. Morda. Zanesljivo izvedemo to šele jeseni, ko se odpre kraljevski sarkofag in doznamo, kaj se nahaja v zadnji od onih pozlačeni kret, katere so vložene ena v drugo. Prav mogoče je, da se tam najde papirus, kateri vsebuje strašne grožnje angleškemu arheologom, ker jih izpostavljajo brezobzirnemu maščevanju na tem in onem svetu. Stari Egipčani so se jako potrudili, spraviti svoje mrljice na varno. Skrivali so balzamirana trupla v podzemskem labirintu, sredi vrta peska. Skrbno so prikrivali vhod v gomilo, postavili so pred vrata kipe peklenskih bogov, kateri grozijo oskrnjencev gomile. V zadnji kreti na prsih mumije pa leži navadno zadnje in najbolj učinkovito varstvo: papirus, kateri preklinja molitve svetega miru mrljev.

Zgodovina arheologije pozna več slučajev, kateri dokazujejo, da tisoči in tisoči let niso odvzeli grožnjam mrljice njih strašne skrivnostne moči. Tak slučaj je sicer malo znan. Učenjaki ne pripovedujejo namreč radi o »nenaravnih« pojavih, katerih še ne more razložiti naša znanost. Vendar zaslužijo sloni, dosedaj zabeleženi dogodki več zanimanja, nego se jim ga je doslej posvetilo. Znan je n. pr. tragična usoda nekega angleškega arheologa. Našel je v Egiptu krasno mumijo, na njej seveda, ker je drugače potrebno za izkopavanje dovoljenje egiptovskih oblasti. Ne da bi razvil platneni trak, kateri ovija mumijo, jo je Anglež spravil v zaboj ter odposlal na Angleško, sam pa se je peljal na lov v Abesinijo. Dva meseca pozneje ga je usmrtil razjarjen slon. Pokopali so ga sluge zamorci, na bregu velike reke. Njegovi prijatelji so poslali par mesecev pozneje posebno ekspedico, ki naj bi prepeljala truplo domov. Toda odposlanci niso več našli gomile. Vsled povodnji je stopila reka iz struge, ter poplavlila bregove. Valovi so odnesli truplo. Medtem so na Angleškem strokovnjaki razvili mumijo in našli v krsti sledečo listino:

«Naj zapustijo veliki bogovi onega, kateri oskrni moj mir! Naj potepta divja zver njegovo pozemsko življenje. Naj po njegovi smrti odnese maščevalna reka tudi njegove kosti.»

Nekako okrog l. 1850. so našli pri izkopavanju na mestu nekdanjega Siona mumijo nekega fenikijskega kralja. Vojna ladja jo je prepeljala na Francosko v luvski muzej. V kraljevi krsti se je našla sledeča grožnja, katera je varovala gomilo. Kralj roti svete bogove: «Uničite onega kralja ali vsakega drugega, ki bo hotel odpreti to krsto! Naj ima povsod smolot! Naj se neslavno konča njegovo delovanje. Naj ne prinese klasu njegova setev in ne dozori njegov sad.»

Kralj na čigar povelje so se pričela sidonska izkopavanja, je bil francoski cesar Napoleon III. Bil je takrat na vrhuncu svoje moči. Ameriški arheolog, kateri je spisal takrat knjigo o izkopavanju v Sidonu in navedel v njej omenjeno kletvo, je pripomnil, da francoskemu cesarju seveda ni treba se zmeniti za to grožnjo iz groba. Bogve če bi bil ta učenjak enakih misli, ako bi izšla njegova knjiga po sedanjih bitki!

Radovedneži morajo za sedaj počakati do jeseni. Ko se odpre krsta velikega Faraona, pride na dan njegova skrivnost in videli bomo ali ni tudi lord Carnarvon žrtev maščevanja podzemskih bogov, patljivih varuhov gomile Tut-ankh-amenov.

V. Tatarinov.

Igralka

Stari Grki niso še poznali igralk. Vse ženske vloge so predstavljali mladeniči. Grška drama je verskega, mitskega izvora; zato je bila ženska kot brezpravna izključena. Moški igralci ženskih ulog so bili pri Grkih na prav slabem glasu, ki so ga navadno tudi zaslužili. Sele v dobri rimski cesarjev je smela tudi ženska biti igralka v komedijah in pantomimah. Tudi te prve igralka so bile po zasluženju slaboglasne, ker so jih jemali le izmed vlačug. Često so morale vpričo cesarjev nastopiti gole; tak prizor je bil višek igre. V dobri Caligule so doživeli Rimljani bajno prvič, da je bila na odru gola igralka. Kasneje so postale igralka tudi ženske boljših krogov.

V Byzancu je bila igralka in plešalka Theodora, kasneje cesarica, ki pa je ostala bajno vse življenje vlačuga. Ko je krščanstvo premagalo antični kulturni svet, je ženska zopet izgubila z odra. Pojavila se je znova zelo pozno. V Italiji je nastopala najprej kot pevka v operah namesto moških

skopljencev. V Španiji so ženske najprej igrale le vloge dečkov, torej v moških blazah. Slavna je bila Španka Maria de Navas v deških ulogah. V Calderonovi dobi so ženske igrale mlade moške vloge. V Italiji je bila prva priznana igralka umetnica Angelica Catalani. Predstavljala je ženske. Oddstihmal so ženske smele biti igralka. Na Angleškem se je pojavila ženska kot igralka zelo pozno. V Shakespeareovi dobi so igrali vse ženske vloge še moški. Sele od l. 1650. imajo tudi Angleži igralka brez odpora gledalcev. V 18. veku je igralka na odru hkratu ustvariteljica nove mode. Težko stališče pa je imela začetnica vedno na tri strani: proti moškim ravnateljem, ki so gledali v njo najprej žensko; proti starim igralkam, ki so bile ljubosumne in igrale vedno same najmlajše in najlepše vloge, ter proti publiku, ki je bila filistrska ali frivolna. Poklic igralka je bil torej navadno mučniški. Marsikatera se je dvignila preko blata in sramote do viška umetnosti. Marsikatera pa je tudi obupala, se umaknila, omožila ali pa odšla prostovoljno v smrt. Sele v novejšem času je stališče igralka socialno ugodnejše. Pri velikih narodnih se posvečajo gledališču dame najuglednejših stanov in slojev. Tudi Čehi, Hrvatje, Poljaki in Rusi imajo mnogo pevke in igralk iz najboljših obitelji; te igralka in pevke uživajo ugled polnih dam, ki imajo dostop v vse družbe. Na Slovenskem prihajajo v gledališki poklic v poslednji dobi hčerke iz uglednih meščanskih krogov, z višjo šolsko izobrazbo in večjo družabno omiko. Prej so bile Slovenke le diletantke, ki so igrale za zabavo ali iz uslužnosti. Danes imamo že nekaj umetnic — dam.

Deviška mati

Pariški listi poročajo o dogodku, ki znova dokazuje, da je ženska uganaka, ki je ne bi rešil niti Vidipos. Juliette Gasse je stara 17 let. A imela je že ljubimca, vojaka Gustava Lechat. Vojak pa je moral odriniti v Poruhrje. Ko je ostala Juliette sama, so ljudje opazili, da je otožna, zamisljena, da je nebržna za delo. «Aha, so dejali, skrbi jo, ker je pač noseča!» In začeli so dekle psovati, jo očitati. Dekle je postalo še žalostnejše in životnejše. Zopet so rekli ljudje: «Aha! Vedeji smo.» Nekega dne pa je dekle postalo nenadoma zopet vitko in ozko. In ljudje so dejali tretjič: «Aha!» ter so dekle ovadili orožništvu, češ, da je porodilo dete in ga umorilo. Prišli so torej orožniki z bajoneti in dekle ostro prijel. Plaho dekle je potrdilo vse, kar so hoteli orožniki: da je bila noseča, porodila dete, ki mu je bil oče Gustave Lechat, da je dete umorila in ga ponoči zakopala na domačem vrtu. Tudi pokazala je mesto, kjer je dete pokopala. Toda ko so ondi kopali, niso našli trupelca. Iskali so povsod, a mrtveca ni bilo nikjer. Nato so dekle uklenili in odvedli v ječo. Sodnik je odredil, naj preiščejo dekle zdravniki. Zdravniki pa «o dognali, da je dekle še popolna devica in da torej sploh ni rodila. Nato je sodnik z dobroto, brez bajoneta in brez groženj, dognal resnico. Juliette je povedala: «Več ljudi so trdili, da sem noseča. Niso mi dali miru. Strašno sem trpela. Da bi ljudem ustregla, sem oblekla več spodnjih kril. Ko pa mi je postalo preveč vroče, sem krila zopet slekla.» — Juliette so seveda takoj izpustili domov s potrdilom, da so ljudje čisto po krivici rekli «Aha!» Ampak ljudje gotovo še danes trdijo: «Aha, hudič ji je pomagal! Carovnica je!» — K sreči danes takih čarovnic ni več ne sežigajo. V srednjem veku so takih hudičev z blagoslovom in kletvijo cerkve sežigali več sto na gramadah.

Najboljši slovenski dnevnik je »Jutro«!

PALMA

Kaučuk potpetnike in potplate

Prednosti!

Ceneje in znatno trajnije nego od kože! Varstvo proti vlagi i mrazu!

Bremen - New York

Direktna zveza s krasnimi ameriškimi vladnimi parniki. Neprekosljivi po udobnosti, čistosti in po izborni oskrbi. Hite in varne ladje.

„George Washington“

„President Roosevelt“

„America“

„President Harding“

Zahtevajte podrobna pojasnila in brodar. list št. 216.

Ugodna prilika za prevažanje blaga.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: Beograd, Palata Beogradske Zadruga

Proda se večja množina starega časopisnega papirja po znižani ceni. Poizve se v upravi »Jutra«.

NOVOSTI

za damske kostume v največji izbiri pri A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

Najstarejša slovenska pleskarica in čarska delavnica Ivan Bricej, Dunajska cesta 16 se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno.

Psi, nemške doge,

6 tednov stare, naprodaj. Ogle dajo se lahko Cesta na loko 4, Ljubljana-Trnovo.

Odda se krasno stanovanje

v središču Ljubljane,

obstoječe iz 4 velikih svetlih sob, kuhinje, predsobe, shrambe itd., za več let neodpovedljivo. Zmožni reflektantje naj pošljejo svoje ponudbe pod šifro »STANOVANJE« na: Anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Iv. Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena leta 1867. Vseeno področje brezplačno. Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko. Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffnerad. 36 Začasno znižane cene.

Naprodaj v Sloveniji

mlyn

na valjke z 48 PS, primeren za ure ditev vsake industrije. Ponudbe pod »INDUSTRIJA« na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Ozapka, Ehrbar, Köhl, Schweighofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke. ERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hilberjeva ulica 5.

Naprodaj je

kompletna garnitura parketnih strojev in oder za venecijansko žago;

30 m³ hrastovih, popolnoma suhih desk, 30 in 50 mm debeline.

Tovarna stolov JOS. STADLER Ljubljana, Sodna ulica 11.

LOKOMOBIL

z 90 do 120 konjskih sil, stabilni ali napol stabilni,

želimo kupiti.

Ponudbe z označbo sestave, letnice zgradbe in do sedanje uporabe naj se naslovijo na: Prvo hrvaško štedionico v Zagrebu, Industrijski oddelek

Posestniki novih stavb

se vlijudno opozarjajo na našo veliko izbiro nižje navedenih predmetov, kateri pridejo pri urejanju novih stanovanj v pošt, in sicer:

Velika izbira preprog vseh vrst, iz volne, jute, kokosovega vlakna in linoleja in umetniško izdelanih zastorov na kose in metre. Moketi in gobelini za prevleko otoman in divanov. Platno za rolete in verande. Različno posteljno perilo, kakor rjuhe brez šiva, gradl za žimnice in blazine, pernice, flanelaste in volnene odeje, šivane odeje iz klota, kretona, volne in svile.

Cene primerne!

Postrežba solidna!

A. & E. Skaberné, Ljubljana, Mestni trg št. 10.

„TRANSPORT“ MEDJUNARODNO OTPREMNIŠTVO

„C“ ulica broj 2

ZAGREB

Telefon broj 39

obavlja sve otpremničke kao i sve podvozne poslove najkulantnije. Veliki park kola i teretnih automobila.

Mali oglasi

stanajo z državnim davkom se inserate vred do 20 besedi Din 5.—, vsake naslednje besede 50 par
več. — Plača se vedno naprej (lahko tudi v znakih). Na vprašanje odgovorja uprava le, ako je vprašanje
priložena znamka za odgovor ter manipulacijske pristojbine (1 Din).

Službe

Trgovski pomočnik,
starejša moč, dober prodajalec, doseganje delovanja kot poslovođa trgovine mešane stroke, išče primerne mesto. Prevzame tudi mesto potnika katerekoli stroke ali vodstvo podružnice. Gre tudi kot prodajalec v večjo trgovino na drobno ali na debelo ne glede na stroko. Cenjene ponudbe se naproša pod »Starejša moč« na upravo »Jutra«. 1157

Plačilna natakarica
se sprejme takoj. Le popolnoma izurjene naj pošljejo ponužbe s sliko trdnici Frece & Pishuta, Celje. 1190

Prodajalka, 1189
prvovrstna moč, specerijske stroke, želi službe. Prevzame tudi blagajniški posel. Naslov v upravi »Jutra«.

Vajenka
sprejme takoj O. Fethich-Fraukheim, česalni salon za dame. 1188

Knjigovodja - bilančnik
samostojna moč, korespondent slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, išče mesto pri večjem podjetju. Tudi samo za dopolnilni ali popoln. Ponudbe pod »Knjigovodja« na upravo »Jutra«. 1192

Dobro vzgojeno mlado dekle
se sprejme za posravljanje sob in k otrokom. Naslov v upravi »Jutra«. 1202

Kuharica,
poštena, suštna in zanesljiva se takoj sprejme. Naslov v upravi »Jutra«. 1201

V stalno službo
se takoj sprejme k boljšemu obrtniku na deželi, hišna gospodinja, ki bi znala izborno kuhati in opravljati hišna in druga dela. Pogoji: poštenost in varčnost, starost 35 do 45 let. Plača dobra, mesto stalno. Ponudbe je poslati pod št. 50 na upravo »Jutra«.

Mlad poduradnik
(oženjen) želi primerno službo, gre tudi za agenta, slugo ali kaj sličnega. Pisma na podr. »Jutra«, Maribor pod »Miro«. 1184

Narednik, 1175
neoženjen, vešč več tujih jezikov, išče primerne službe pri kakem podjetju, nastopi lahko takoj. Ponudbe je poslati pod »Narednik« na upr. »Jutra«.

Trg. pomočnika, 1174
železnarja in specerista, sprejme se takojšnji nastop J. Tollazzi, trgovec, Logatec.

Dober strojnik
strokovnjak, strojni inčavničar, z izpitom kurjača parnih kotlov in parničnih strojev, se takoj sprejme za 100 HP lokomobilno in velik parni kotel. Cenj. ponudbe na: »Trgovica furnira Radoha«, pošta Semič, Slovenija. 1173

Uradnik, 1155
izvešan v korespondenci in knjigovodstvu, išče službo za polnočasno delo. Ponudbe pod »Delo« na upravnistvo »Jutra«.

Knjigovodkinja,
samostojna moč, ki je zmožna slovenske in nemške korespondence, za popoldanske ure, se sprejme takoj. Cenj. ponudbe pod »Dobra moč 100« na upravo »Jutra«. 1446

Tehnik
z akademsko izobrazbo, sedaj višji tehnični uradnik na vodilnem mestu velike železnicovarne v državi, s parletno prakso v fužinarski, livarski in strojni stroki, samostojen, energičen delavec, dober organizator, vešč tehničnega in komercialnega vodstva, želi premeniti mesto. Ponudbe pod »Vodja tehnik« na upravo »Jutra«. 1049

Lezni strokovnjak
z najboljšimi referencami in večletno prakso išče mesta kot aktivist ali kaj sličnega pri kakem večjem podjetju. Ponudbe pod »Aktivizir« na upravo »Jutra«. 1117

Kupim

Vreče,
rabljene, dobro ohranjene, kupi Jos. Babovec, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 7. 52

Kupi se takoj 1182
železna krojaška vrtilna peč ki ogreva najmanj 10 do 16 likalnikov, in ki se kusi s premogom Biti mora v poseljanstvu. Ponudbe je poslati na upravo »Jutra« pod št. 1.

Kupi se malo rabljeno motorno kolo, 1206
okrog 3 HP, s prestavami in prostim tekom. Ponudbe z navedbo znamke in cene pod »Motorno kolo« na upravo »Jutra«.

Prodajam

Kino aparat 1168
naprodaj, popolnoma kompleten, s vsemi pripadajočimi predmeti. Pisma je poslati na upravo »Jutra« pod šifro »Kino«.

Več ot. ošk. vozilov,
malo rabljenih se posreduje prodajo. Ljubljana, Zvonarska ulica 1. 1080

Po nizki ceni 1206
se prodaja radi selitve še jako dobro ohranjeno pohištvo in pos. elnina. Zaloška cesta 13/L.

Prodajam 1172
vagon lepega, zdravega krompirja. M. Vrečko, »Narodni dom«, Slovenjgradec.

Lepo, dobro kočijo,
močuo, prodajam po nizki ceni. Vpraša se pri Ivanu Končau, Restijeva cesta 22. 1187

20 strešnih oken
(Auslugfenster) iz pločvine, brez stekla, popolnoma nova, prodajam. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Okna«.

Spalna oprava, 1191
nova, hrastovo imitirana, se ceno prodaj. Ogleda se lahko vsak dan od 8. do 18. ure v sobnoslikarski in plesarski delavnici »Brata Rožič«, Ve gova ulica št. 8, Ljubljana.

Kočija, 1195
dobro ohranjena, se po ugodni ceni prodaj. Ponudbe pod »Viktorija« na upr. »Jutra«.

„Ehrbar“ klavir,
zelo fin, črn, oblika salonska, je naprodaj za 48.000 Din. — Maribor, Gosposka ul. 46, pri tličje. Vpraša se lahko od 2. do 3. vsak dan. 1152

Proda se 1160
več pravih izgotovljenih kozjib brad (Gamehart), višina 7 do 19 cm, v trafiki na Poljanski cesti št. 51.

Proda se: 1177
2 kompletni postelji, 2 nočni omari iz melneke lesa, jedilna miza, 4 tapcirani stoli, gramofon z 18 ploščami, vozicek za sedenje in težanje. Še vse skoraj novo. Naslov pove uprava »Jutra«.

Majhen vrtni stroj
za železo imam nap. odaj za ceno Din 1500.—. Poleg tega prodajam tudi nekaj aparatov za zbijanje slabih kroglic iz pokalčnih steklenic. Komad po Din 40.— Anton Petkovšek, Logatec. 1166

Lokal

Iščem majhen lokal
za gostilno, v mestu ali na deželi v kakem trgu. Ponudbe prosim na upravo »Jutra« pod »Miren dom«. 1444

Trgovski lokal
na zelo prometnem kraju se odda v najem. Eventualno se išče družabnik. Ponudbe na poštoležeče Celje pod »Pro-met 1615«. 1119

Nepremičnine

Vila v Mariboru pri parku z 8 stanovanji in starbiščem; vila pri Mariboru, 8 sob, 1 oral zemlja, električna razsvetljava 1.100.000 K; posestva od 3 oralarov; stanovanjske in trgovske hiše; tovarna karavanse ali praz na prodaj pisarna Zagoraki, Maribor, Barvarska ul. 3. 1143

Lepo gospodarsko posestvo,
primerno za vsako obrt, se prodaj. Vpraša se pri: Franc Laskovšek, Gaberje 41, pri Celju. 1207

Enonadstropna vila,
popolnoma renovirana, s vrtom, v sredini Ljubljane, se ugodno prodaj. Ponudbe na pošto predal 126, Ljubljana I. 1140

Hiša 1130
v sredini mesta se prodaj. — Naslov pove uprava »Jutra«.

Stanovanja

Soliden gospod
išče preprosto meblirano sobo s posebnim vzhodom za mesec april ima lastno posteljuino, priloznost konverzacije v francoskem, italijanskem in nemškem jeziku. Ponudbe prosim na upravnistvo »Jutra« pod »Konverzacija«. 1096

Kot sostanovalec,
s zajutrkom, ožir. s hrano, se sprejme gospod. Naslov v upravi »Jutra«. 1185

Velika meblirana soba
se takoj odda. — Istotam je tudi nekaj zemljišč napr. daj. Ponudbe pod »Takoj« na upravo »Jutra«. 1192

Več tisoč kron nagrade
dovi, kdor odstopi eno veliko ali dve manjši nemeblirani sobi. Ponudbe na upravnistvo »Jutra« pod »Sredina mesta«. 1169

Krasno stanovanje,
obstoječe iz dveh sob, jedilne šrambe, dveh velikih dvoran in z deležem vrta, 20 minut od daljane od Maribora, v vili, se zamenja s primernim stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe pod »Drava«, poštoležeče Maribor. 1162

Nemeblirano sobo
v sredini mesta iščem. Ponudbe pod »Nemeblirana soba« na upravo »Jutra«. 1451

Dopisovanje

Fant 1180
v najlepši dobi, želi znanja z dekletom, ki ima posestoro ali vsaj ve za primeren prostor za stvarbeno obrt. Cenj. ponudbe s sliko, pod »Vzajemnost« na upravo »Jutra«.

Mlad, inteligenten
gospod, železnar in veleposelstnik, želi znanja v svrhu ženitve z gospodino ali mlado vdovo, od 18 do 28 let staro. Le resne ponudbe, če je mogoče s sliko, na poštoležeče Maribor pod S. H. št. 27. 118

Pol ducata 1196
mladih razposujenih mornarjev želi v svrhu zabavne korespondence znanja s pol ducata nežnega spola. Ponudbe pod »Janko Mirko, Joško, Ferdo, Igo, Franjo«, poštoležeče Sibenik, Dalmacija.

Trije 1198
gorenjski krokarji želijo poznanja enakega številca vran, v svrhu skupnega krokanja. Dopise je poslati na upravnistvo »Jutra« pod »Sezija 1923«.

Dva samotarja, 1194
dobro situirana, bi se rada seznanila z veselimi gospodini, katere bi jih bile pripravljene razvedriti z dopisovanjem in posejanjem naših divnih krajev. Cenjeni dopisi, če mogoče s sliko, naj se pošljejo na upravo »Jutra« pod »Bogdan«, »Dušan«.

Mlad, trgovsko izobražen 1204
gospod bi se rad seznanil z značajno gospodino (vdovo brez otrok ni izključena) radi poznejše ženitve. Zeli se potrebuje kapital za povečanje trgovine. Ponudbe s sliko na upravo »Jutra« pod »Resnosta«.

Mlad francos
ki je prepotoval že ves svet in se mudi sedaj začasno v Ljubljani, si želi znanja z ljubeznivo če le mogoče francosko govorečo Ljubljanko, ki bi bila pri volji seznaniti ga z zanimivo in ljubeznivo in lepote njene okolice. Od govori naj se blagovestijo na slovit na upravo »Jutra« pod šifro »Veselo razvedrilo«. 1194

Trgovci

na deželi, 26 let star, želi resnega znanja s gospodino ali s vdovo brez otrok, od 22 do 26 let staro, z primernim kapitalom, v svrhu takojšnje ženitve. Tajnost zadržana. — Ponudbe s sliko na upravo »Jutra« pod št. 1234.

Znanja

z gospico z dežele ali iz mesta od 18 do 28 let staro, v svrhu ženitve, želi mlad inženir. Dopisi s sliko se pošljejo pod »Ideal 108« na upravo »Jutra«. 1200

Razno

Posedim 100.000 kron
ali vstopim kot družabnik, kjer bi spravljal pisarniška dela, samo v Ljubljani. Ponudbe pod »Sigurnost« na upravo »Jutra«. 1186

Ponikljanje.

Sprejemajo se v ponikljanje vsakovrstni predmeti, kakor dvokolesa, otroški vozički, ter brušenje vsakovrstnih zdravniških instrumentov in enako. Dela se izvršujejo po naj-

nižjih cenah. Priporočata se Aberšek in drug, Poljska cesta 13, Ljubljana. 1203

Obrtnik

1197
z dobrim obrtom, išče v svrhu povečanja obrata posojilo od 10.000 do 20.000 Din proti dobrim obrestim ali soudeležbi za dobo 12 mesecev. Ponudbe pod »Dobra naložitev« na upravo »Jutra«.

Bukova drva 251
na drobno in na debelo prodaja, dostavlja ista na dom ter žaga drva lesna družba »Ilirija«, Ljubljana, Krajč Petra trg 8. Telefon 229.

Računske stroje:
THE REX Co, Ljubljana

„Jutro“ je najboljši in najbolj informiran slovenski dnevnik!

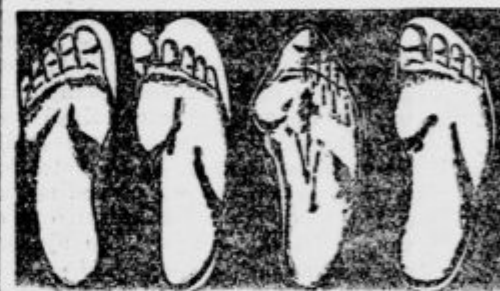
Naprodaj novi AEG - motorji

motor za vrtilni tok 4 konjske sile 220/380 volt za Din 7500—
: : : 3 : : : 6300—
: : : 2 : : : 5000—
: : : 1 1/2 : : : 2500—
z jermenico, tračnicami in zaganjačem. V zalogi so vse druge vrste motorjev in dinam. Elektromaterijal po najnižjih cenah. B505

Karel Florijancič, Celje, telefon št. 74.

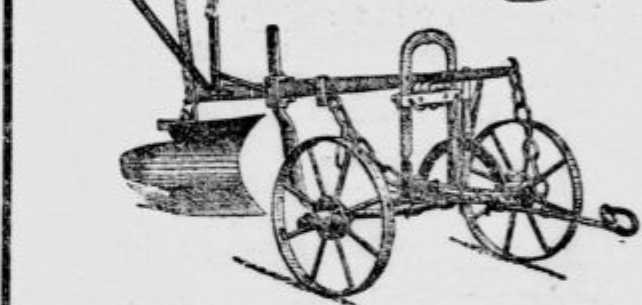
Naznanilo.

Vljudno naznanim, da do preselitve v novi lokal, v Še-lenburgovo ul. 1, sprejemam vsa naročila za čevlje po meri in popravila vsake vrste, akoravno čevlji niso kupljeni ali izdelani pri meni, v provizoričnih prostorih na Poljanskem nasipu 40, II. nadstr. (stara cukrarna), kjer se nahajam z delavnico in zalogo čevljev.

FRANC SZANTNER
specialist
za ortopedična in anatomska obuvanja in trgovca s čevlji
LJUBLJANA

Plug obrtač

Najdovršenejši plug za hribovite kraje, osovina mu je krivuljasta, zato pa je tudi za najbolj strme hribe pripraven, obratno mu je tako primerno narejeno, da se spodnji del pluga z eno potezo obrača, zato vrže po potrebi vse brazde na eno stran. Zlasti je lahak pri delu in ga more zato tudi slabotnejša živina vleči. — Težak je samo 55 kg.

Veletrgovina z železnino in gospodarskimi stroji
Miloš Ulemek, Karlovac.

Šentjanžki premogokop And. Jakil, Krmelj, naznanja vsem prijateljem in znancem, da je njegov zaslužni in dolgoletni obratovodja, gospod

HINKO FLATSCHAT

danes dne 6. aprila t. l. po kratki mučni bolezni preminul.

Z njim izgubljam zaslužnega in vestnega uradnika, ki ga priporočamo v blag spomin.

V Krmelju, dne 6. aprila 1923.

Kontoristinja

zmožna stenografije in knjigovodstva se sprejme takoj pri lesni trgovini v Ljubljani. Znanje italijanske daj prednost. Lastnoročno pisane ponudbe pod »Vestna« na upravo »Jutra«. 591

Masivne oprave

iz hrastovega, orehovega in češnjevega lesa ter kuhinjske kredence imam na prodaj po nizkih cenah. 584

Henrik Bitenc, mizarjski mojster, Vižmarje 77 nad Ljubljano.

Brivski salon

elegantno urejen, dobro ideoč, trideset let obstoječ, na prometnem kraju največjega zdravilišča, se prodaj. Vprašanja je poslati na A. Matanič, Rogška Slatina.

Predstojništvo bratovske skladnice
Šentjanžkega premogokopa naznanja, da je preminul dne 6. aprila t. l. njen dolgoletni predsednik, gospod

Hinko Flatschat

obratovodja Šentjanžkega premogokopa.

V Krmelju, dne 6. aprila 1923.

Predstojništvo.